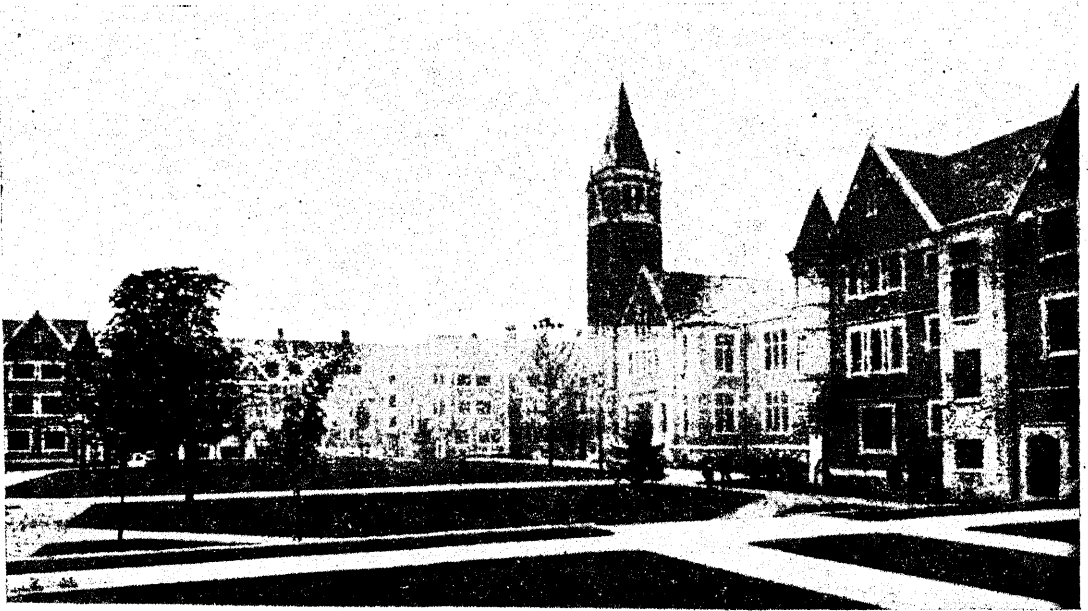

ÜLIÕPILASLEHT

Nº

MCMXXIX

2

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus

Ilmunud.

Gustave Flaubert: Salambo. Romaan. Tõlkinud Albert Saareste. 5 illustratsiooniga 344 lk. Hind 4 kr., kalingurköites 5 kr. 50 s.

Kui romaan «Salambo» a. 1862 ilmus, oli selle edu õige suur: kahe kuu jooksul anti see välja kolmes eri trükis. — Nagu mujalgi Flaubert'i teostes on ka selles romaanis tegelased kõik üldnimelikud tüübid: Hamilkar Barka — tugev, tahtejõuline, kaugele ja auhnete kavatsustega rahva juht, diktaator Maiho — lihtsa vaimu ja mõistusega, võimsate instinktidega ürgmees, otsekohene ja heasüdamlik, kuid viha silmapilgul karuliselt meeletu; Spendius — kaval salalik ja järjekindel rühkur, keerdkäigulise vaimuga, mittekangelaslik, kuid tark teoinimene, langusaja kreeklane; Hanno — omakasupüüdlik ja kõlvatu võimuahnitseja, toore ja vägivaldse türanni prototüüp; ja lõpuks Salambo ise, kelle ümber kõik need kohutavad ja verised sündmused, kogu see võikalt orientaalne värviküllus, ihar ja ühitas askeetne elu (selle kehastus on Šahabarim) oma kirjavusega kihab ning keerleb, see ilus ja salapärane süütu, selguseita ja müstiliste igatsustega neitsilik naine, kes alati sügavalt huvitav on nii kunstiis kui elus.

LONDON

TARTU

A.-S. A. LE COQ'I

ÕLLED ON KÕIGE PAREMAD.

Kondiitri äri ja kohvik

H. FEISHNER

TALLINN,

Harju 45, telefon 19-50.

Kõige suurem kummi kauba- ja
arstiriistade ladu Lõuna-Eestis

J. MÕTTUS.

Tartus, KÜÜNI 6, tel. 6-11.

Haigemajadele ja arstidele müük
soodsatel maksutingimustel.
Peale selle suur valik toa-
lett- ja kristall-kaupaid.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

VABARIIGI AASTAPÄEVAL

Jällegi aasta. Kadunud kõigi teiste möödunute ritta ühes oma rõõmude ja murede, lootuste ja pettumustega. On nende aastate keskel kogunud varastusse palju hüvesid, palju kirkast ja edasijulgustavat, aga nii mõnda kibedatki, paheksuvat ja halba.

Nüüd seame mõõte ja kaale, ammutame jõudu ja optimismi edaspidiseks rakendusiks ja otsime väljapääsu pahaloomulistest lohedest, mis kippunud põikama head tahet ja usku. Noor rahvas — see on eeskätt võitluse rahvas. Mitte mingi paiukil elav vana riigihaabemik, kes elanud oma tuksleva elu, võidelnud oma võitlused ja nüüd rahus ja segamata õnnes elutseb möödunud aegade tagavarast.

Meie alles alustame rünnakut eespaistvasse ellu. Võitleme vaid teist aastakümnet vaba rahvana — ja see olgu meil alati me-les. Võitluses ja rinnutsipõrkes, langemises ja uuestitõususe püstijalu, võidus ja kaotuses — selles seisabki praeguse momenti tuum ja alus. Teisiti ei saagi, mingit muud teed pole olemas — rahu ja õnne soovita päevad on tulevaste põlvede päralt. On langenud too heitluste järk just meie karda — siis kanname! Murrame ja surume, ärgem igatsegem liig kiireaegselt muretuid päevi — need tulevad kord, kui oma osa rahuldavalt teostame, ja ei tule kunagi, kui väsinult laseme käed rüppe. Ja siis sajatab kord ajalugu, et just säärasele põlvele langesid nood vastutusrikkad päevad...

Keegi ei tea, mis tulevik toob, millise tormi paiskab valla. Kõigil on aga ka teada, et too tulevik suurelt osalt me oma turjal idaneb ja võrsub ja et see just meist endist oleneb, kuivõrt ta peab vastu aegade hoopidele.

Tulevik kasvab olevikust. Noore rahva oleviku kandejõud, vastupidavus võitlusemurranguis — see määrab ka ta kaugema tuleviku prespektiivid.

Akadeemiline noorsugu on osa olevikku ja teine osa tulevikku. Noore rahva noor võitlusvägi — oleviku pettumusis ja teostusis karastatud, peab küündima ka tuleviku värvateni täiejõuliseks ja löögivalminaks, et edasi kanda väärselt kallist varandust järgnevaile põlvedele.

Teisiti ei saagi — võidelda tuleb. Keegi meist ei taha minna paiukile, igaüks ootab tööd ja jõumurdmist. Seda rõhutab meile kõigile tänanegi vabariigi aastapäev, läbi igapäevaste üksikasjade pannes sirendama uuekordselt oleviku ja tuleviku sihtlused — noore rahva noorele akadeemilisele perele jõudu pettumusis ja teostusis!

Õpiraamatute küsimusest ülikoolis.

Eesti iseseisvuse saavutamise kaaskäivaks suuremaks murranguks on eestikeelse ja -meelse kooli loomine. Olgugi et hariduspoliitilistes küsimustes praegugi veel jätkuvad otsingud omapärase ja meie rahva hingelaadile vastava koolikorralduse loomiseks, on küsimus tegelikude algtegurite, oma õppejõudude ja eestikeelsete õpiraamatute, suhtes alg- ja keskkoolis enam-vähem rahuldavalt lahendatud. Esialgu tuli mõndagi ajutiselt täita ja hiljem paremaga asendada.

Sama tendents väljendus ka kõrgema hariduse korraldamisel Tartu ülikoolis tema muutmise eesti ülikooliks. Kümme esimest aastat ülikooli ajaloos on veel liiga lühike aeg, et täita kõiki õpetoole eesti õppejõududega, et kõnelda eesti teadusest. Kuid ka siin on paljugi saavutatud. Siiski tuleb paratamatult ajuti osaliselt leppida välismaa õppejõududega ning isegi kuulata nende loenguid võõrkeeltes.

Hoopis kurvem on lugu ülikooli õpiraamatutega. Ühe käe sõrmedest on liiga palju eesti keeles ilmunud õpperaamatute arvu üleslugemiseks.

Maades, kus mitu ülikooli ja üliõpilaste arv ulatub isegi kümneisse tuhandesse, kirjastatakse ülikooli õpiraamatuid kirjastuste poolt nagu muudki kirjandust. Seal tasub tl. õpiraamatute kirjastamine end äriselt samuti kui meil alg- ja keskkooli õpiraamatute.

Üliõpilaste majandusliku seisukorra segipaiskamisega ja kindla ilmeliste üliõpilaskondade tekkimisega pärast ilmasõda, on peaaegu kõigis maades üliõpilased ise samme astunud õppiraamatute odavamaks kirjastamiseks ja levitamiseks, luues seks üliõpilaskondade juures oma kirjastusi ning kooperative ja hankides teotusi riigilt, omavalitsuselt ja seltskonnalt.

Väikeriigis on lugu hoopis teine.

Raamatuid ostetakse vähe. On ju ühel erialal töötajate arv võrdlemisi väike, seega väike arvuline ka sellekohase kirjanduse ostjate arv. Teadusliku raamatu kirjastamine ei tasu end. Raamatud jäävad lattu seisma. Kirjastuskapitali, mis võrdlemisi suure summa (keskmiselt 10,000 senti trükipoognalt) oma alla võtab, tuleb liiga aeglaselt tagasi. Meie kirjastustel ei ole seisvaid kapitali. Suurel määral töötatakse võrdlemisi kõrge protsendiga pankadest laenatud summadega. Püüdnud krediit, selle kõrge protsent ning vajalik kulude tasumine nõuab, et raha kiirelt ringi käiks, mispärast mõeldav ka ainult hästi minevate raamatute kirjastamine. On ja ilmub igal kirjastusel nii kui nii juhuslikult mõni raamat, mis seisma jääb.

Kultuurkapitalist on senini toetust saanud küll ilukirjanduse ja mõne üksiku teadusliku töö kirjastamiseks. Ülikooli õpiraamatutest pole aga juttugi olnud.

See tegelik olukord meie kirjastus- ja raamatuturul ning sest tingitud kirjastuspoliitika määrab, et õpiraamatuid ükski kirjastus ei taha kirjastada. Ning needki üksikud, mis pääsajalikul ühe kirjastuse kirjastusel ilmunud, on niivõrt kallid, et üliõpilastel käib nende ostmine üle jõu.

Olgugi et meil oma teaduslik kirjandus vast küllaldaselt veel küps ei ole, tingib kirjastamise võimaluste puudumine õige tunduvalt nähte, et meil eestikeelseid õpi- ja teaduslikke raamatuid ei kirjutatagi. Miks viita aega ja raisata jõudu, kui käsikiri jääb pikemaks ajaks seisma. Sellega on takistatud kogu meie teadusliku kirjanduse arenemine.

Eriti valusalt puudutab õpiraamatute puudus üliõpilast. Raske majandusliku olukorra tõttu on sunnitud ligi 60—70% meie üliõpilastest kohtadel ülalpidamist teenima. Suur hulk on neist väljaspool Tartut. On õige, et üliõpilane peab loenguil käima

ja põhjalikult kodu töötama. Nii kaua kui aga meie majanduslik olukord teist ette kirjutab, peame paratamatusena arvestama, et meie üliõpilastest suur hulk loenguil ei saa käia ja et see nähtus kestab veel mõni aeg tulevikus. Siin on stuudiumiks hädavajalik õpiraamat, mille järele saaks eksamile ette valmistuda ja teadmisi omandada. Seni on seks tarvitatud, eeskätt teiste loengute üleskirjutisi ja paljundisi konspektidena.

Puudulik ja väga vaevaline on teiste üleskirjutiste tarvitamine. Mitte vähem puudulikud meie paljundatud konspektid. Suurem hulk konspekte on koostatud õige juhuslikult ja nõrgalt ega garanteeri üldse aine õiget käsitlemist. Selle tagajärjel omandatakse aine puudulikult, tullakse eksamile nõrkade teadmistega ja minnakse ellu kergema pagasiga kui see eeldatav.

Võõrkeelsetest õpi- ja käsiraamatutest tarvitatakse eeskätt saksa- ja venekeelseid, millised keeled arusaadavad meie üliõpilaskonna enamikule. Vene keeles ilmub vähe neid ning saksakeelset on oma kõrge hinna poolest raskelt kättesaadavad. Nii on saksa raamatute hinnad mõne aasta jooksul 5—6 kordseks tõusnud.

Pealegi käsitletakse neis mõndagi küsimust liiga ühekülgset ja tendentsiliselt.

Peale teaduse edendamise ja noore akadeemilise põlve kasvatamise on ülikooli ülesandeks „viia teadust rahva sekka“¹⁾. Seegi ülesanne on suurel määral võimalik eestikeelsete raamatute kaudu, mis tungiks igasse nurka.

Kõnelemata suurtest riikidest, kus head majanduslikud võimalused ja palju raamatuostjaid on ilmunud õpiraamatute poolt meist ees meie lähemad naabridki, Soome, Läti ja Leedugi,

1) E. V. Tartu Ülikooli Seadus § 1.

kus ilmunud võrdlemisi palju õpi- ja käsiraamatuid.

Püüd lahendada õpiraamatute küsimust ei ole meie ülikoolis ega üliõpilaskonnas võõras. Mõnede aastate eest asutati üliõpilaskonna juurde raamatute muuseumi büroo, mis oli abiks raamatute muuseumiselvälismaist, ning 1923. a. oli päevakorral üliõpilaskirjastuskooperatiivi asutamine. Ka praegu ei parane seisukord õpiraamatute suhtes. Kui ülikool, üliõpilaskond ja teised asjast huvitatud käsi külge ei pane ning ise ei astu õpiraamatute kirjastamise etteotsa. Tuleb hankida summased toetusena või pikemaajalise madalaprotsendilise laenu näol ülikooli õpiraamatute kirjastamiseks. On üsna loomulik, et ka kultuurkapital seks otsustab toetust annab.

Algus on tehtud. Haridusministeerium on lubanud kirjastusfondist üliõpilaskonnale õpiraamatute kirjastamiseks 4000 krooni.

Olgugi et selle summaga kirjastada saab ainult umbes 40 trükipoognat, on alus siiski pandud. Et seda summat võimalikult kokkuhoidlikult kasutada ja ära hoida kirjastuse asjaajamise kulusid, võiks esialgselt kirjastuse tegelik teostamine anda mõnele üldtuntud kirjastusele. Kuna teoste valik, tõlkijate ja toimetajate leidmine, eelarve ja muud kirjastamis-üksikasjad määraks üliõpilaskond kooskõlas ülikooli esindajate ja vastavate eriteadlaste arvamistega.

Tekib küsimus, mis alalt ja missuguseid raamatuid kirjastada. Üldised põhimõtted on selged. Tuleb kirjastada eestikeelseid raamatuid, mille järele kõige tungivam ja laiem tarve ning mille minek ja ostjate hulk garanteeriks võimalikult ka majandusliku taastuvuse.

Kuni meil esialgselt ehk puuduvad vastavad oma uurimused ja tööd, võiks tõlkida üldist laadi „teaduse viimast sõna“ meile vähearusaadavaist keeltest.

Üliõpilaste ja kogu haritlaskonna ülesandeks jääks aga raamatuid osta ja lugeda, ning kaasa aidata raamatute levitamisele. See on meie moraalne kohus. Kuid seda mitte ainult raamatute ilmumise võimaldamise, vaid ka enese pärast. Meie ei õpi ju mitte ainult eksamitele. Ka hiljem nõuab elu omandatud teadmiste kordamist ja kontrollimist. Seks on tarvilik igal haritud inimesel oma erialaline teaduslik raamatukogu. Sarnane raamatukogu peab olema haritlase, nii üliõpilase kui vilistlase, elutarveks.

Ning ainult seesugusel kirjastaja ja ostja vastastikusel arusaamisel ja koostööl on võimalik eesti keeles teadusliku kirjanduse ilmumine ning arendamine.

E. Kull.

Küsimusi endile.

Seisame omariikluse 11. aasta-päeva eel. Kas meil pole endilt midagi küsida, selle ajaloo keerdkäigu küsimusrahes!

On kindlasti. Kõigepealt — kas meil mõttelennus ei ole mitte seisakut märgata? Näib: me pole kõike selleks teinud, et praegust olukorda hinnata praeguse aja kohaselt. Ei märgata muutunud olukorda enda ümber, ega endas. Tunneme, et elu pole niisugune, nagu varem aegadel. Ei ole seda ümbrust, millest ümbritsetud oli üliõpilane ja üliõpilaspõlv.

Kuid see kõik on liiga vähe selleks, et end tunda oma aja vaimulapsena. Või ka reaalse inimesena kesk muutunud olukorda. Sellepärast ei aita meie endid tõusule kaasa. Jääme pealtvaatajateks, imedes üliõpilastüüpi parkumend aastat tagasi vanemate jutustusist ja romaanilehtedelt. Või jälle tõmbame end tagasi kümne aasta võrra, et tunda sõjamõllust väljatulnud kangelasena.

Kuid see, mis praegu on, jääb varjule. Näeme ülikooli lõpetanud inimesi otsimas masinakirjutaja ja kantslei ametniku kuuekümne-kroonilisi kohti. Tunneme oma sõbra rahahäda protsentide maksimise, milleks tarvis uue võla tegemiseks allkirju. Ning teine pilt: ülikooli ja seminaride raamatukogudest otsitakse välja ainult hädatarvilikke õpiraamatuid, kuna muud seisavad riulitel kasutamata ja puudutamata aastate viisi. Auditoriumi ees on inimesi rohkem kui sees. Naiste häälekila võlvialuse ajanäitaja ees kõneleb rohkem kohvikust kui õpiraamatust. Seda õpingute kõige tulisemal ajal. Ajal, mil vanaema naabrieit toob viimase võlasumma linnasaatmiseks.

Andestatagu, kui kõnelen niisugustest asjadest, mis on igapäevased. Ka pühapäevade kohta igapäevased. Kuid seisukord on niisugune. Muidugi oleks mõnelgi meelepärasem kõnelda ja kuulda kõneldavat igasugustest muudest asjadest. Kuid peab siiski kõnelema ebameeldivaist asjadest.

Kõrvutatagu meie keskmise väärtusega üliõpilane nendega, kes enne meid on töötanud, siis on vahe selge. See pole mineviku idealiseerimine, vaid salgamatult hindamine.

Ei taha öelda, mindagu vabal ajal põllumeeste seltsi, muuseumi, kirjanduse seltsi, Vanemuise seltsi ja mujalegi. Sinna niikuinii ei minda. Ei ole teatavas mõttes kõigile kohanegi sinna minna, sest seal on liiga palju tööd. Meie noorelt üliõpilaselt, kes 17—18 aastana keskkooli lõpetab, on teha tänuväärilisemat tööd — enese juures, enese ülesehitamises. Kuhuigi peab noor õppiv inimene siiski minema. Arvatakse: intiimorganisatsiooni? Sinna vabariiki, kus isegi presidenti pole. Kus inimene endaga on. Palju sinna lähevad? Vaevalt veerand! Kas sellestki veerandist kõigil on seal õige paik. Istub minuti ja kahju-kannataja näoga lahkub, et teine päev jälle mõneks minutiks tulla. Ainult kohustusest organisatsiooni vastu. Mitte millestki muust!

Miks elame minevikus otsekui

raugad, kaheksakümneaastased, täna-homme elust lahkujad? Miks ei hinda me olevikku-tulevikku, kelle lapsed me ju oleme, kellele

kuulume kõige, mis meil on? Miks oleme kui ametnikud, kui käsutäitjad — kes ainult peavad, aga midagi ei taha ise?...?

Küsigi kõigi nende küsimuste vastust. Kellelt?

Endalt! Esijoones muidugi!

A. P.

Näokatted.

Leplikkust! Leplikkuse vaimu! Rahu!

Need sõnad on sageli „Üliõpilaslehe“ veergudelt projekteeritud me silma. Need hüüded on aina korduvalt kõlavad me kõrvuski. Nüüd ja ammugi, lähemas ja kaugemas minevikus

Need hüüded ja püüded on kuulnud üliõpilaskonnast mitmelt poolt ja samuti siit-sealt laskund me häälekandja veergudele. Eriti intensiivselt on nende soovidega pommitatud ühelt poolt¹⁾ korporantide, värvikandjate ringkondadest. Säält-poolt on see omand ka tugeva süüdistava kõrvaltooniga, mille teravik sihitud mittekorporantliku poole vastu: sääl oldavat ses suhtes liiga vastutulematu, isegi teatava vastutendentsiga. Ning viimasel Esinduse koosolekul kroonid paar korporantide esindajat tolle süüdistuse: seltsid on leplik-kusevaenulised, läbisaamist tahtlikult purustavad.²⁾

Vaadelgem pisut neid süüdistusi ja tutvugem selle rahu ja leplik-kuse vaimu tõelise olemusega.

Rahu on kahtlemata ülesehitav jõud. Ja leplikkus liidab ja seob palju, mis selleta puruneks. Kuid rahu võib olla ka magava vaimu ja ükskõiksuse tunnus. Ning kunstliku, vägisihoitud leplikkusega ehitada koda, mis varem või hiljem määratud lagunemisele — see pole õige teguviis. Langedes võib matta palju hääd enese alla, rääkimata asjatust jõukulust.

Vabandatagu kontrastseid ja julgeid värve — värvikandjate poolt propageeritud hää läbisaamine on viimaselaadiline, vägisihoit: see rahuvaim on uinumisvaim ja leplikkus unerohi või tolm, mis peab tumestama silmi.

Hinnatagu.

On kirjutatud: „Korporantidel on endil kindlakujuline organisatsioon, sellepärast polnud nad vahetult üliõpilaskonna kui terviku organiseerimisest huvitat.“¹⁾ Nüüd on see „huvitu“ ringkond Üliõpilaskonnas presideerival kohal, ja kaotab otsekohe tasakaalu ning süüdistab pahatahtluses, kui neid julgetakse arvustada ja rahulolematust avaldada mõne nende väärsummu ja eksimuse kohta.²⁾

Möödunud semestri Esinduse esimese istungi kohta kirjutas „Postimees“: „Nõnda avatigi üliõpilaskonna parlamendi sügise istungjärk „pidulikus“ meeleolus. Uue traditsiooni loomine sündis õllelõhna levitamise üliõpilasmaja kuluaarides ja eriti istungi saalis. Kui jõudis kohale üliõpilaskonna sonior, siis võttis traditsiooni kujundamine tulise tempo, nõnda et juhuseikult pealtkuulama tulnud reporterid ninasid pihku haarates koosolekult põgenesid. Püsima jäid ainult lugupeetud esindajad, kes suuremalt jaolt õllelõhnaga väga harjund.“³⁾ Nii kirjutatakse ajaleht. Kirjutatakse tuhandeile, kümneile tuhandeile, üle kogu maa — lugemiseks ja teadmiseks.

Kuid Üliõpilaskond vaikis. Kas ajaleht eksis? Või suurendas? Või rääkis tõtt, sula tõtt?

Miks ei kaitsta Üliõpilaskonna au?

Värvikandjaid näeme värvi kandes küllaldaselt Üliõpilaskonna esinemistel — kodu- ja välismaal. Kuid töö ja toetuse juures on nende deviis tagasihoidlikkus. Üliõpilaskonna ühe pidevama organi — „Üliõpilaslehe“ — suhtes on nende seisukoht nende endi sõnade

järele üsna selge ja kindel: „kuna korporantidel on esimeses järjekorras oma knv! jõurakendamise kohaks — siis pole korporandid Üliõpilaslehes ka erilise innuga kirjutand.“¹⁾ See on selge keel. „Eriline ind“ on seni tähendand seda, et nad võtavad sõna ainult enese ja oma mütsi kaitseks ja — leplikkuse vaimu propageerimiseks. Muu neid ei huvita, välja arvatud siiski 10 aasta jooksul paar-kolm kirjutist. Mis puutub nende ainelisse toetusse — siis sellekohta leidub andmeid lehe eelmises numbris, aga ka varem. Need andmed kõnelevad kurbi sõnu. Kahju! Kuid soovitatakse sellegagi leppida.

Kuid ega see pole veel kõik. Ei kõik tähtsamgi mitte. Jätkub neist näiteist, aga — lisagem siia juurde siiski kas või viimane uudis — üldtuntud esindajate välismärgi küsimus. Üliõpilaskonna üks kolmandik võitleb kõige jõuga kahe kolmandiku soovi vastu, tahes viimasele peale suruda oma lapselikke harrastusi, kalduvusi ja kasvatusatribuute. On öeldud ja kirjutatud: värvimüts keelavat ja kandjat teha lollusi, kuna avalikkus mütsi kaudu pidavat kontrolli²⁾ (A propos: kooliõpilastele on vormimüts sunduslik ka sellepärast, et nad seltskonnale oleksid kontrollitavad. Huvitav paralleel.)

Esiteks: kus jääb välismärgi küsimuses demokraatlikkus — vähemus tallab jalgade alla enamuse huvid. Teiseks: kui mõni ei arva ennast tugevdat jalul seisvat, siis ärge hinnaku teisi enese järele. Ärgu sindigu tervet kandma karke. Pääleselle: Eesti Üliõpilaskond ei tohi oma hää nime pärast enesele

1) Üliõpilasleht nr. 9, 1921; nr. 11-12, 1925; nr. 1, 2, 5, 1926; nr. 10, 1928 j.t.
2) Ed. protokoll 1. II 29, ja „Üliõpilaslehe“ käesolev nr-is prot. kokkuvõtte.

1) „Üliõpilasleht“ nr. 5, 1926 lk. 70.
2) Esinduse koosolekute prot. 1. II 29, ja 10 XII 28.
3) „Postimees“ nr. 272, 1928.

1) „Üliõpilasleht“ nr. 5, 1926 lk. 70.
2) „Üliõpilasleht“ nr. 11, 1925, lk. 248. j. m.

lubada selliseid riskeerimisi, et saadab end esindama isikuid, kes ei oska end hästi ülal pidada ilma mingisuguste „nöiaatribuutideta“. Pole selleks tarvet. On küllalt isikuid, kelle kasvatus välise survetagi tagab hää ülalpeo.

Seda üliõpilaskond omas enamikus nõuabki ja püüab värvilisele vähemikule selgeks teha, et on ebaõiglane ja lubamatu oma atribuute, tõekspidesid ja põhimõtteid teistele vägisi peale suruda ja neid teiste kulul harrastada. Mõeldagu, mis tähendab eestlasel Inglismaal, Prantsusmaal jne. korporandimütsis liikuda. See tähendab ennast eestlasena salata ja müüa sakslusele. Kui ei usuta, siis küsitagu seda pikemat aega neil mail viibinult.

Kuid patustajad nurisevad — neile tehtavat ülekohtu. Neid ei lastavat rahus elada. Ja taas kuu-leme kulund lugu leplikkuse vaimust.

Hinnatagu! Vaetagu! Ning oldagu seejuures õiglane!

Esiteldud nähted ise sisaldavad

kõige rängemat eksimist leplikkuse algtingimuste ja rahu eelduste vastu. Nad kõnelevad ülesaamatust kuristikust sõnade ja tegude vahel. Nad ütlevad: uskuge minu sõnu, aga mitte minu tegusid — sest nad kulgevad üks õiget, teine kura kätt.

Ärgu süüdistatagu teisi. Oldagu ometi otsekohene, mehise avalik. Kuid see ei sünni.

Jääb üle üks otsus: igatsus leplikkuse vaimu ja soov vahetumalt valitseva rahu järele pole muud kui näokatted, mask, kulissid.

Näokatete taha tahetakse peita oma olemuse tõeline pale, sest mõistetakse — katmatult pole see vastuvõetav. Kulisside varjul püütakse säilitada ja arendada oma ebademokraatlikku, eluvõõrast ja vaimulagedat härrasmehelikku vaimu, kuna avalikkuse arvustav suhtumine ei jäta sellest midu hukkamõistmata pisematki osa. Peljatakse valgust: „ei öelda oma vaateid avalikult ja selgelt välja,

mis on ka teatud määral loomulik, sest säärane ilmavaade oleks praegusel kultuuriõitsengu ajajärgul kaunis suur kurioosum.“¹⁾

Tõesti, eks ole see kurioosum, kui 20. sajandil tehakse üks triibuline tekkel enesele jumalaks — kes kaitseks kõige häda ja kurja eest — ja end selle orjaks. Seda kõike tõsise usulise hardumusega, ilma igasuguse kriitikata. Nagu dogmaatikud kunagi.

Eks ole kummaline aumehelikus see, mis käseb olla aumees omasuguse, s. t. värvikandjat värvikandja vastu, kuna teistega võib käituda soovi järele²⁾.

Eks ole imelik seegi, kui kõikjal võib olla kui kõrtsis ja kui kõik tehakse otseku paraadiks, kus vaid vaja kõnelda ja kanda „vägevaid värve“ kui säästvat-päästvat talismani. Paar aastat tagasi öeldi ühel koosolekul: „Korporandid on

1) „Üliõpilasleht“ nr. 7, 1926, lk. 108.

2) Seda on korduvalt tunda saand käesolevate ridade kirjutaja isiklikult.

«Vanemuine» südatalvel.

Uuel aastal tahtis teater murda truudust vanale kodupaigale, jätta maha oma eestilise hälli ja siirduda uude euroopalisesse teatrihoonesse. Aga miljoniline puudujääk eelarves seisis kui hoolas piletöör vastse korteri ukstel ja nõudis oma osa. Teater pööras tagasi oma tugisamaste ja akustiliste haudade juure, võib-olla vähe nukker, aga ikkagi helge sealjuures, et jäi ära kolimine kesk talve. Ja nagu oleks publikulgi sellest heameel, tuli teda Benavente'i „Väär-armastusele“ küllaltki tihedalt tragöödia kohta.

Kuigi Benavente'i teoses oli vähe Hispaaniat (või vähemalt mitte nii palju, et see näitlejale oleks saanud ületamata raskuseks), siis oli selles ometi tarvitselt peidetud ja lahtist tuld, et see süttas vaatlejaid.

Liina Reimann oli teinud Raimundast intelligendi taluemandi, hingeliselt tundliku, läbistavate silmadega, jonnaka juurdlemisvaimilise, peaaegu fanaatilise oma tasuühvardusis. Tema mäng oli rikas, ta andis palju, liiga palju enesest, mille tõttu tundus kohati efektiivsavana. E. Türk mängis Estebani osa selgelt ja usutavalt, samuti suutis

ennast kunstiliselt maksma panna pr. M. Türk, kelle osa (Acacia) kirjanik pole õnnistanud tekstirohkusega, mida aga näitleja (küll isikukohaselt) vääriliselt asendas pantomiimiga. Rubio — I. Kull oli tüübis seekord huvitav ja omas roimas usutav. Teine sulane — Bernabé (hr. Pulst) oli kuidagi liiga pärit Päve talude vallast ja selteparast ka vähe paindumata olukorras, milles tuleb teatada hingelise vapustuse tõttu mägedesse põgenenud peremehe tagasitulekust räbalais nagu kerjus. Toon, nagu „perenaine, perenaine! sead on rohtias“, ei sobi ikkagi ettevalmistusena Estebani traagilisele tagasipööramisele. Enesest ju ilus esimese vaatuse finaali kaotas palvetavate naiste ilmetuse tõttu. Ka haavasid silma üksikud operetlikud naeratused naiste seast õige traagilistel momentidel.

Tragöödia finaalis oli hoogu, mis pani unustama saali. Lavastaja V. Mettus võis sellele faktile rahuldustundega vaadata.

Täieline kohaldane ja edukas lavastus eeldab sarnaste võimata õnnelikkude tingimuste ühtesattumist, et ma kahtlen, kas see kunagi maailmaajaloos on juh-

tunud — ütleb Bernhard Shaw temale kombeks saanud eelkõnes oma esimestele draamateostele („Widower's Houses“ „The Philanderer“, „Mrs Warren's Profession“) Kuigi ei langenud ühte kõik „õnneliku tingimused“, siiski „Leskede majade“ esietendus Londoni „Independent Theatre's“ äratas enneolematut tähelepanu. Sotsialistid ja iseseisvad plaksutasid metsikult põhimõtte pärast; tavaline teatrikülastaja sisistas pööraselt samal põhjusel, — kirjutab Bernhard Shaw. Paremat vastuvõttu ta ei soovinudki. See oli tüki võit ja see oli ühtlasi revolutsioonilise draamakirjaniku maksvusele pääs.

B. Shaw on omis teoseis andeline sotsialistlik agitaator. „Leskede majades“ naeruvääristab ta kõiki tegelasi, alates selfmade man Sartoriusest, kes nõõrib vaeseid tüürnikke ja peab mülkaid selleks, et tema tütrest saaks lady kõige tõsisemas mõttes, ja lõpetades noore Trenchiga, kes saamatu omas humaansuses, armastuses ja eneseuhkuses. Isegi Lickeheese, kes teises vaatuses peaks mõjuma traagilisena (hr. Kull seda ei olnud), muutub viimases koomiliseks (meie publik omistas sellele erilise tähelepanu).

end värvega eraldand, kuid ei võta mujalt osa kui matuse rongest.“³⁾ Nüüd võtavad nad Üliõpilaskonnas mitmelt poolt „osa“, kuid matuserongide ja peiede lõhn on säilund, truu kaaslasena.

Leplikkust, rahu, vaikust! — hüütakse. Otseku oleks meil surnu seltsis.

Kuid ei! Surnut mitte, laipu veel pole, aga:

„Sa magad, sa magad, sa magad, sa magad mehike.“⁴⁾

Küll kõnelevad Läänemere lained veel nüüdki nii. Küll kindlasti ka meile.

Magame tõesti, kui lepime kõige. Uinume rängalt, kui igatseme vaid rahu. Sest rahu on elu, aga ta on ka surm. Kuidas kunagi. Kulgeme allamäe teed, kui mõistame kõike ja kingime kõigele arusaamise. Sest arusaamine on andeksanni isa. Kuid

3) „Üliõpilasleht“ nr. 11, 1925, lk. 248

4) Juhan Liiv.

kõike andeks anda — tähendab kõike lubada.

Agas edu ja arengu, vaimu ja kultuuri nimel ei saa me lubada kõike. Ning nooruse nimel ei tohi me rahul olla kõigega. Võrsuvat inimest iseloomustab hindav, arvustav vaade ja rahulolematuse, püüd edasi. Rahulolematuse enese, oma lähima ja kaugema ümbruse vastu, kui neis negatiivset, materiaalselt, uinuvat ja võltsi. Jaseda on nii palju me elus. Seda on see nii tungivalt propageeritud leplikkuse vaimgi.

Käesoleval aastal Üliõpilaskonnas presideeriv üliõpilasringkond on toond uue tooni Esinduse töösse — arvustust eitava, enesega rahuloleva, kiitleva ja üleoleva vaimu, nõudes igal sammul ja kõiges leplikkust ja heakskiitu. Mis sel teel saavutada tahetakse, on osutada püüdunud eelolevad read. See nähe ise ja sellega õngitsetav on hukkamõistetavad ja nõuavad kõrvaldamist. Sellepärast on õigustatud nende teguviis, kes

vastu astund sellele. Ning mitte ainult õigustatud, vaid paratamatu, möödapääsematu.

Asjata sellepärast heita süüdistust — tahetakse sihilikult lõhkuda leplikkuse vaimu. See on odaheide, kus oda lendab tagasi — viskaja pihta. Leplikkuse vaim jääb ikka ja ikka me keskele. Kuid „leplikkuse vaimu“ peame heitma ukse taha, saatma ära meist. Saatma otseku pidalitõbise, et ei kasvataks ta me seas variseere, enesele rindulõõvaid isikuid: Olen teind kõik tehtava! Kiitus mulle! Väärin taevariiki!

Rohkem tegu! Enam rahuldamatust! Vähem peotsemist ja vähem enesehellitust!

„Rahulolematuse idealism on ometi kõrgem, kui pisike rahulolemine, kui pisikese võidu banaalne triumf.“

Väärivad kuldkirja need Friedebert Tuglase nooruslikud sõnad.

Ed. Roos.

Agas kõigele välisele pilkele ja koomikale vaatamata hingab tõsisemale vaatajale vastu haige olevus — sotsiaalne kord.

Shaw' raha, kodanliku „home“i ja armastuse probleem on tänapäevalgi aktuaalne, miks aga oli meie lavastaja (E. Türk) võtnud Shaw'it ainult selle koomilise pinnapealsuse, jättes esiletõmata selle rahvusliku (inglise) ja sotsiaalse tagapõhja? Kas ei oleks võinud kujudele nagu Cocane ja Trench anda enam reaalsust ja usutavust, millega oleks tungitud enam elu naeruväärususse kui näitlejate naeruväärususse? Või tuleb meil tõesti uskuda seda, mida B. Shaw ütleb ise eelpool mainitud kõnes: sündinud näitlejatel draamaatilisteks emotsioonideks tundlikkust, mis neile võimet annab intuiitiivselt oma osa meeoleolu tabada, ent arvata, et nad sama intuiitiivselt vaimlisele näidendi tähendusele ja miljöole suhtuksid, see tähendab neilt selgelt nägemise võimet nõuda: samahästi võiks astronoomile ülesandeks teha, katakombis päikese kõrgust määrata.

Tundub, et Shaw' on õigus.

E. Türk oli iseloomult tõsine Sartorius. Agas tema oli kohati samahästi Päve Peeter, oli mulk, kes avalikult kiitleb oma rahaga. (Türk hääldeb seda väga hästi: „ra-ha“). Mees, kes tahab olla gentleman ja inglase korraga, peaks seda uhkustamist varjama. Edasi —

milleks oli kolmanda vaatuse alguses Türki hääles võidetud Jarl Skulet ja isegi vana Peer Gynti? Kas ei tuleks ometi kord ära heita nurgelisi käike, tardenud pilke ja asjatut kätemängu ning loobuda lõplikult oma pitsati lõõmistigale kujule?! (Kunsti-teatri põhimõte).

R. Rataspepp oli püüdnud teha Cocane kuju publiku ees sümpaatsemaks, kui seda võis kujutella Shaw' maneeridesse ja affektiivsussetesse tardenud vana luitunud inglase kujust. Tõsisemana kujus ta oleks mõjunud palju koomilise- mana.

I. Pöder mängis temale omaste põhjendamatute liigutuste ja ühekülgse miimikaga Dr. Trenchi. Üleminek teises vaatuses loobumisenähtena Blanchest oli väga nõrk. Kuigi ta tunduvat liialdas, oli ta potsiksellekkus selles komöödias vastu võetavam kui „Väär-armastuses“.

„Leskede majade“ rahuldavamaks kujukse oli pr. Türk Sartorius tütre: kujult ja mängult shawlik noor lady. Teenijatüdrukuga osa oleks tulnud kärpida.

*

Äsja tuli esietendusele Herczegi „Gyurkowiicsi seitse tütart“: lõbus ja üleannetu komöödia situatsioonidelt, kirev ja eluline tüüpideilt. Noored naisnäitlejad olid täiesti omas sõiduvees, S. Suvorova naiiv-kelmikas kuju Mic

näol valdas ning tujustas lava ja saali, hra Vaino aga oli usutavalt ümber sündinud kolonell Radwanyi'ks. W. Haasi lavastused olid meeldivalt sobivad eriti viimastes piltides. Kahjuks olid viimased vaatused mängult kahvatumad kui esimesed. „Raudrüütl“ (Gida — H. Piller) paljastamine ei toonud oodatavat efekti. Ka jäi problemaatiliseks Semessey kuju. Vähesese ettevalmistuse tundusid saanud kõige nooremad tütreid.

*

Ei saa märkimata jätta, et teatrile on omaks saanud mingi lavastuste masindamine, püütakse rahuldada seda väikest publikut, mis meil on, milleks võetakse repertuaari väga palju tükke ja kulutatakse ettevalmistusele väga vähe aega. Sarnastes oludes on näitleja sunnitud „intuiitiivselt“ oma osa tabama (meie eeldame, et tal on intelligentsi ka ratsionaalselt töötada), mille paratamata tagajärjeks on pinnapealsus ja juhuslikkus. Kuna jõume nii kaugemale, et lavastustest kujunevad meisterteosed, milliseid publik läheb vaatama enam kui üks kord? Säärasel juhul piisaks Vanemuise draamale 6—7-st uuslavastusest aastas, — missuguse kokkuhoiuga meil siis tegemist oleks, seda võib juba igauks aimata.

Meie lavakunsti elus on aga veel ikka südatalv.

Br. P.

Pariisi üliõpilaslinn — «Cité Universitaire».

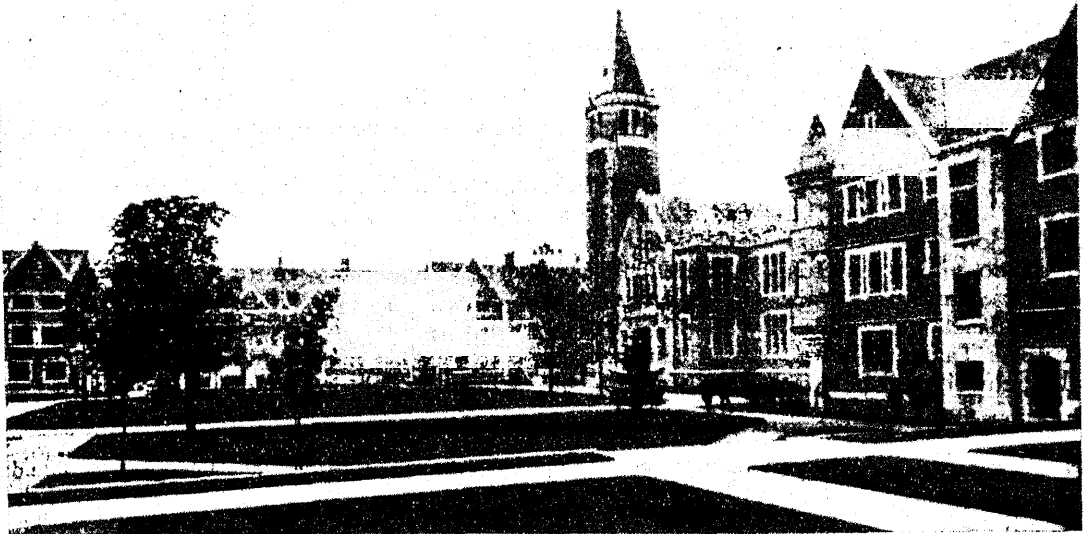
Keset Pariisi ilmalinna kära, mõne minuti tee Seeaux elektriraudteega Ülikooli fakulteetide hooneist — asub Jourdani bulvaril omapäraseim asundus — vaikne, õhurikas parkidesse uppud üliõpilaslinnaosa Cité Universitaire.

Cité Universitaire on noor, tekkinud alles peale maailmasõda. Peaagu võiks öelda — ta on maailmasõja järelsünnitus, välja kasvanud suurest, tervele Euroopale, eriti aga Prantsusmaale osaks lan-

genud sõjapärandusest — korterikriisist ja elukalliduse tõusust. On loomulik, et eluvõimaluste kitsikuses kannatab eriti õppiv noorsugu, Pariisis tema 22000 liikmeline akadeemiline pere (neist 3300 välismaalast) seda enam, et enamik neist on pärit kehvadest oludest ega oma küllaldast ja püsivat toetust perekonnalt. Ja nende paljude tuhandete noorte seast, kes oma stuudiumi kõrval eluütlapidamiseks peavad otsima iga-

suguseid kõrvalteenistusvõimalusi, kes elavad kõige ebahügieenilisimais kortereis — üks või nende seas olla mõnigi, kelle nimi 50 aasta pärast sama suur, kui näit. Pasteur, Berthelot, Renau?!

Cité Universitaire asutamisega on lahutamatu seotud Emil Deutsch de la Meurthe'i nimi. Olles haaratud Pariisi tänapäeva üliõpilaste elutingimuste viletsusest, asus ta nendest oluliseima, nimelt elukorteri küsimuse lahen-

Deutsch de la Meurthe'i asutis.

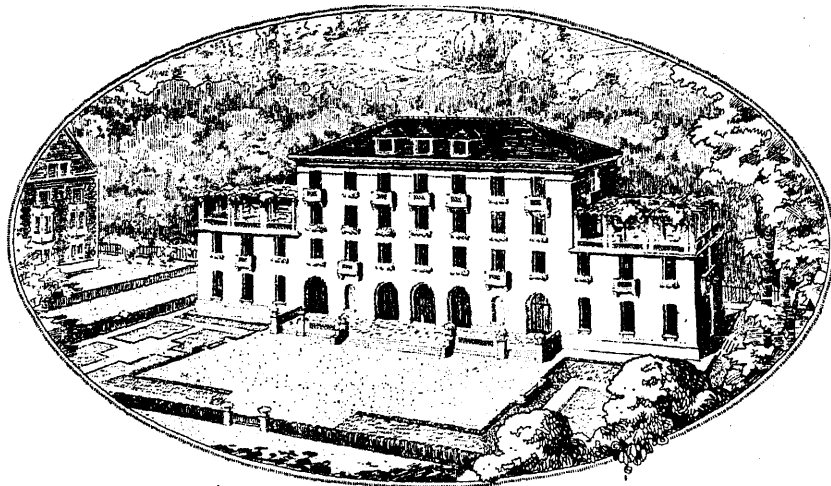
damisele. M. Deutsch de la Meurthe'i 10.000.000 frangiline annetud ülikoolile — kehvemaile üliõpilasile korterite (350) ehitamiseks, tingimusega, et ehitus teostuks Pariisi puhtamaõhulisemas osas, Jourdani bulvari ääres — leidis kõige soojemat vastuvõttu mitte ainult ülikooli — vaid ka Vabariigi valitsuse poolt. Ja 27 juuni seadusega 1921 a. ostis riik Pariisi linnalt 28 hektari suuruse Jourdani bulvaril asuva kindlustuste aluse maaala ja annetas selle ülikoolile, üliõpilasile korralikkude elukorterite ehitamiseks. Plats planeeriti, seati korda ja loodi park,

spordiplatsid ja mänguväljad. Nii oli sündinud Cité Universitaire — Pariisi rahvusvaheline üliõpilaslinnaosa. Sest sesse üliõpilaslinnaossa asulate loomise õigus oma üliõpilasile on igal maal. Ning kogu asunduse kandvaks ideeks on vennaliku arusaamise ja seltsimeheliikkuse arendamine. sinna suundunud ja suunduva kõigi maade akadeemilise noorsoo vahel, seltsimeheliikkus töös ja mängus, sõna „rahvusvaheline“ üliväga tõlgitsuses.

Deutsch de la Meurthe'i vaimustav algatus leidis arurikka järeltulijaskonna, nii Prantsuse kui ka

muil mail. Juba praegu on Pariisi üliõpilaslinnaosas aset leidnud järgmised asulad:

D. de la Meurthe'i asutis — 340 tuba prants. üliõpilasele, Kanaada asula — 45 tuba kanaada üliõp., Biermans La pâtre as. — 220 tuba belgia ül., Põllumaj. Instituudi as. — 150 toaga, Satsuma as. — 60 tuba jaapani ül., Ühendriikide as. (pooleli) — 275 tuba ameerika ül., Argentiina as. — 75 tuba argentiina ül., Suur-Britannia as. — 300 tuba inglise ül., Rootsi as. — 40 tuba rootsi ül., Hispaania as. — 150 tuba hispaania ül., Marie Nubari as. — 58 tuba armeenia ül.,

Kanaada üliõpilaste asula.

Indo-Hiina as. — 100 tuba hiina ül.

Peale nimetatute, osalt valmis, osalt pooleli ehitusel olevate asutiste, mis kogusummas mahutavad 1913 üliõpilast (neist 490 + 100 prantsuse.) — on praegu veel terve rida fondide loomisi kavatsusel. Nii on ligemal ajal ette näha Monaco vürsti annetuseks ehituseks, samuti on kavatsusel oma üliõpilaselamute ehitused Pariisi Cité's: Taanil, Kreekal, Norral, Poolal, Schweitsil, Tshhehho-

Slovakkial, Brasiilial, Kubal, Venemaal jne.

Ühtlasi on üliõpilasinnaosa kasvanud ka maa-alalt. Esialgsele annetusele on riik 1928. a. lisanud (Poincaré ja Herriot initsiatiivil) ca. 42.000 ruutmeetrilise maaala, erasikuist annetas Citéle 13.000 ruutmeetrilise lisa David Weill. Praegu kavatsusel olevate ja arvatavasti pea teostuvate linna ja riigi lisaannetusega kokku kasvab Cité maaala üle 40 ha.

Suvised ekskursioonid.

Möödunud aastate eeskujul korraldab ka eeloleval suvel välisloomingu pike-maid üliõpilaste reise välismaale, et võimaldada matkahimulistele üliõpilastele soodsail tingimustel tutvumist välismaa looduslikult kaunite ja haruldaste paikadega ja tähtsamate kultuurkeskustega. 1929. a. suvel on kavatsus korraldada: 1) rännaku päikeseküllaseile Põhja-amerikale, nimelt Lapimaale, sealt Norra fjordidele ja rongiga Stockholmi, kust tagasi laevaga Tallinna. Reisi ajaks on ette nähtud juunikuul viimane veerand, mil päike üldse ei loojere Põhjamaal; matka kestvus umbes 3 nädalat. Teiseks on kavatsatud suurem ekskursioon Kesk-Euroopasse. Matk läheks läbi Balti riikide, sealt Praaha kaudu Budapesti, kus oleks mõnepäevaline peatus linnaläheduses rahvusvahelises üliõpilaste laagris. Reis jätkuks Tirolini ja sealt tagasi. Ekskursioon, mille kestvus umbes kuu aega, on ette nähtud CIE konverentsi ajal augustikuus. Kolmandaks kavatakse veeta jaanipäeva ühes soome üliõpilastega Osmussaarel. Loodetakse, et sellest lühikesajalisest matkast ja olengust suuremal arvul

eesti ja soome üliõpilasi osa võtab. Lõpuks ei saa mainimata jätta SELL-i üliõpilaskondade ühist ekskursiooni, mis

Kaasvõitlejad!

2. ja 3. märtsil on üliõpilaskonna toetusnädala loterii-allegri. See on õieti esimene suurem ettevõtte, mille korraldab üliõpilaskond. Ning esimene ettevõtte omas majas.

Mis on alatud, peab lõpule viidama — ja hästi.

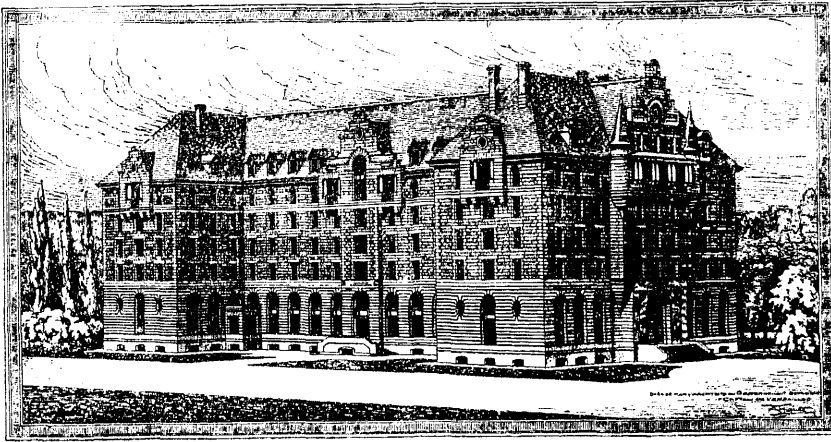
On saadetud laiali korjanduslehed, kuid nendest on suur hulk tagasi jõudnud hõredalt täidetuna. Loteriini on aga vaevalt 10 päeva. Organisatsioonid ja ksv. ksv., ärgem olgem loitud sellise hädavajalise ettevõtte toetamisel! Püüdke täita korjanduslehti ja igati kaasa aidata loterii korradaminekuks. Haiged ksv. ksv., kes haigekassast toetust leiavad, on teile selle eest tänulikud.

Kuna üliõpilaskonnasunduse sarnase kasvamise juures tema korrashoid, valitsemine ja edendamine üliõpilaskoolile — asunduse esialgsele valitsejale — üle jõu käiv, nii tehniliselt kui ka majanduslikult, ja kuna ka ühtlasi soovitavaks ei peetud asunduse riigile üleandmist — on asutatud eriline suurejooneline seltskondlik organisatsioon üliõpilasinnaosa arendamiseks. See organisatsioon on Pariisi üliõpilasinnaosa arendamise rahvuslik asutis, mille asutajaiks said ettevõtte vaimustatud toetajad endine minister, senaator A. Honnorat, pankur D. Weill ja riiginõunik J. Branet; ja mis, töötades kindla korra ja põhikirja alusel 1925. a. alates vastavate kokkulepete järele Ülikooli ja Riigi valitsusega — on iseseisvaks üliõpilasinnaosa omajaks, valitsejaks ja korraldajaks, mille tähtsaimaks ülesandeks — korraldada kõiki asunduses vajalikke üldiseid ettevõtteid (söögimajad, lugemissaalid, koosolekute, puhkuse, muusika jne. ruumid, haigla jne. jne), kui ka hoolitseda uute elamute, — peamiselt prantsuse üliõpilastele — juurdekasvu eest. Asutis töötab täiel määral seltskondliku toetuse najal — mille kogumiseks seejuures erilise hoole-

algab Helsingist ja suundub Kaunasse. Kõikide ekskursioonide kohta ilmuvad täpsamad teated edaspidi. Lõpuks olgu veel kord tähelepanu juhitud Ungari üliõpilaskonna ekskursioonile Lääne-Idasse eeloleval aprillikuul (vt. I. a. „Üliõpilaskool“ nr. 13).

Möödunud aasta eeskujul korraldab SELL-i keskbüroo matkavõrgu loomist Balti riiges vastutulukuks üksikult rändavale üliõpilastele. Välisloomingu korraldada ja järgi rännakuid Soome ja Eesti ilusamaid maakohtades väliskesile üliõpilaskondule, kusjuures gruppi kuuluks soovikorral mõlema maa üliõpilaste.

Lähemal ajal algab ka ettevalmistus suviseks üliõpilaskonduvahetuseks, eeskätt Soome ja Lätiga. Seni on Eestis võrdlemisi loult vastu tulnud sellele tähtsale ettevõttele ning ainult üksikuid Soome üliõpilaste mahutatud Eesti perekondadesse, kuna Soome poolt see arv palju suurem olnud. Paneme kõigile üliõpilastele südame päale, kaasa aidata elava läbikäimise tekitamiseks mõlema maa üliõpilaste vahel. Sõitke ise suveks Soome ja vastutasuks muretsesge suvekohti Eestis vennasrahva üliõpilastele!

Belgia üliõpilaste asula.

ga kihutustööd tehakse. Ja et ettevõttel seltskonnas nii Prantsusemaal kui ka välismail tõesti poolehoid suur on, näitab juba see, et juba paari esimese kuu jooksul kokku koguti üle 2.200.000 frangi. Suuremaist annetustest Cité Universitaire; üldkorralduse heaks on kahtlemata John D. Rockefelleri (noorema) 2.000.000 dollari suurune kink. Loetlematud on vähemad kingid, annetused, — olgu ühekordsed, olgu korduvad, kui ka testamentlikud pärandamised Cité heaks.

Kogu seda suurejoonelist ettevõtet korraldab Rahvuslik Asutise koosneb: 1) Juhatuses (6—9 liiget põhikirja järel, praegu 9 liiget — nimelt ülikooli rektor, ülik. nõuk. esindaja, Cité asulate esitaja ja 3 suure nõukogu esindajat) — mis kokku tuleb vähemalt kord kuus, kuna püsivalt asju ajab tema enda seast valitud 4 liikeline Büroo, ja 2) Suurest nõukogust (30 liiget), kuhu kuuluvad juhatuse liikmed, ministerruumi esitaja, 5 ülik. nõukogu saadikut, 5 üliõpilaskondade saa-

dikut, iga Cité asulalt 1 esitaja jne. ja iga isik, kes annab Cité heaks vähemalt 100.000 franki.

Rahvusliku Asutise tegevus ja asjaajamine allub haridus- ja sise-ministri kontrollile.

Otsides ikka uusi teid ja võimalusi Cité arendamises — on viimasel ajal — arvestades asjaoluga, et tervete majade ehitamise vast kõigile asjast huvitatuile liiga kulukas — asunud fondide vastuvõtmisele üksikute tubade ehitamiseks (muidugi ühises elamus, samaselt nagu asutatakse üksikuid voodeid sanatooriumes). Samase üksiku toa asutamise kulud on 50.000 franki (ca. 7500 krooni), milline summa maksetav 1—4 aasta jooksul.

Seda üksikute tubade asutamise võimalust Cité's on kasutanud mitte ainult paljud Prantsuse kogukondlikud valitsused — vaid ka paljud äri- või tööstuslikud suurettvõtted, või koondised, üksikisikud jne. Sarnane võimalus — üksikute tubade asutamise teel võimaldada oma Pariisis, selles vanas kultuurtsentrumis, üliõpilastele resp. stipendiaatidele elamise korralikus ruumis ja kõige paremas rahvusvahelises töö ja sõpruse õhkonnas — tohiks huvitada ka meie riiki ja rahvast.

Üliõpilane ja keeleküsimus.

Kas teie teate, kuivõrt tähtis on keeleküsimus väikerahva üliõpilasele? Kas olete tähele pannud, kuipalju eesti üliõpilane peab enne vaeva nägema võõrkeelte õppimisega, kui ta võib alles asuda loengute kuulamisele ja teaduslike teoste uurimisele? Kas teie uneski olete võinud aimata, et eesti üliõpilasele isegi oma emakeel võib raskusi sünnitada stuudiumi alal?

Saksa-inglise keele vaidluste puhul ülistati Toompea parlamenditoilt inglise kultuuri ja ajalehed olid vaimustatud inglise keele rahvusvahelisest suurusest. Ent Tartus küürutavad vahetpidamata noored üliõpilased grammatikate ja sõnaraamatute taga. Nad täien-

davad keskkoolist saadud puudulikke teadmisi saksa, ladina ja eesti keeles ning õpivad vene keelt, et jõuda keeleliselt teaduslike teoste ja loengute mõistmisele. Nii kuluvad paar esimest ülikooliaastat täiesti keelte õppimisega ja alles kolmandal õpiaastal võidakse korralikult asuda oma stuudiumi alale. Kuid ka siis võib juhtuda uus äpardus, muutunud olukordade sunnil tuleb hakata õppima unenud inglise keelt, et kuulata inglisekeelseid loenguid ja valmistuda eksameile.

Sama täbar lugu on üliõpilastel oma emakeelega. Nendelt nõutakse eesti moodsa kirjakeele ja teaduslike oskussõnade tundmist, ent loenguil võivad nad kuulda

väga mitmekesiseid ja kesiseid emakeele värteisendeid, alates veidralt-kõlavast võõramaigulisest murdekeelest ja lõpetades kunstlikkuseni moonutatud uuenduste kirjakeelega.

Meil püstitatakse võõrkeelte seisukohtade hinnangul suuri tulevikuperspektiive ja tehakse nende arvel parteipoliitikat, seejuures hoopis mainimata jättes õppiva noorsoo ja üliõpilaskonna tõsised mured ikka uute vahelduvate keelte õppimisel.

Kuidas võiks praegune akadeemiline pere pooldada saksa keele tundide vähendamist keskkoolis, kui juba praeguse olukorra juures tuleb üliõpilastel tublisti end täiendada esimesil semestrel saksa

keeles, et saksakeelseist loenguist aru saada. Pealegi on praegu ja kindlasti ka lähemas tulevikus saksakeelseid ettekandeid eestikeelsele kõrval igas teaduskonnas kaudis ohtrasti (umbes 20 protsenti). Kuna ülikooli raamatukogudes ja õppekavades leiduvaist õpiraamatuist ja teaduslikust kirjandusest on valitseval kohal (umbkaudu 75 prots.) täiesti saksakeelsed teosed. Seepärast on suurim osa üliõpilastest solidaarne ülikooli jõudude arvamusega võõrkeelte õpetamise asjus meie keskkoolis. Nimelt pole ükski teaduskond eelistanud inglise keelt, vaid sellesel on arstiteaduskond isegi praktilisil kaalutlusil soovitanud õpetada saksa keelt keskkoolis esimese võõrkeelena, sest enamjagu teaduslikke õpperaamatuid on saksakeelsed ja saksa keel on Eestis soodsaid praktiseerimisvõimalusi.

Peale praktiliste põhjuste ei saa nimetamata jätta, et saksa keel on parimaid vahendeid haritud eestlasile oma kultuurvarade suurendamiseks ja teaduslikul uurimisel. Nii on prof. P. Põld oma loenguil koolikorraldusest teadusmehe veendega rõhutanud, et vaatamata inglise keele suurele tähtsusele rahvusvahelises läbikäimises võime saksa keele abil kergemini ammutada kultuurväärtusi meie omapärase kultuuri loomisel kui inglise keele kaudu. Samuti mainib õppejõud E. Ein („Postimees nr. 328, a. 1928), et teadusliku õiguse uurimiseks on vastuvaidlemetult vajalik esijoones saksa keele oskus. Lõpuks tõestavad saksa kultuuri suurust ja vajalikkust eesti tõusvale teadusele ja kirjandusele suurvaimud, nagu: Goethe, Schiller, Lessing, Kant, Pestalozzi, Herbart j.t., kes oma meisterteosed loonud saksa keeles.

Kõike kokku võttes jääks soovida, et meie riigitegelased häätahtlikult suhtuksid saksa keeles.

Kuidas aga pääseme takistavast mõjureist emakeele oskuses? Eeskätt julgevad üliõpilased loota, et ülikooli õpetajad teaduse kõrval omistavad rohkem tähelepanu teaduse väljendusvahendile — eesti kirjakeelele, võttes tarvitusele vastava komisjones soetatud oskussõnu, ja asendades isikliku keele murelised jooned kirjakelsetega. Viimane nõue on maksev ka mureliste ja ebasoodsate uuendiste kohta, nagu pik (pro pikk), liigende (pro liikmete), õnnetumad (pro õnnetumad), nõkhotav (pro kohutava) jne.

Üliõpilaste studiumi edu ja keeleoskuse tõusu nimel olgem keelekõusimustes enam praktilised ja objektiivsed!

K. Mihkla.

Õpilaen meil ja mujal.

Edustuse algupäevil algatatud üliõpilaste õpilaenu fondi küsimus on neil päevil Haridusministeeriumi poolt seaduse eelnõuna esitatud Vabariigi Valitsusele.

Fondi tarviduse kohta ei saa olla kahte arvamist. Kaheksa aas-

ta jooksul on kõneldud sest küsimusest Edustuses, ajakirjanduses ja „Üliõpilaslehes“. Ta lahendust oodati pikisilmi.

Aegade jooksul on selgunud nii mõndagi fondi ulatusest ja ülesannetest. Esialgne õige laiaulatus-

lik ja 1923. a. ainult proletaarlastele kehvikuiile¹⁾ projekteeritud kava on aset annud üldisemale nagu seda nägi ette vil. H. Kukke

1) Üliõpilasleht nr. 10. 24. XI 23. lhk. 141, 142.

Johannes Schütz: Rahutus.

Eesti Kirjanikkude Liidu Kirjastus, 1928.

1900. a. ümber sündind kirjanikest Johannes Schütz on jõudnud mõõdund pühade eel esimese lauludekoguni. Ajakirjade ja koguteoste veergudel tähelepanudava eduga esinend luuletaja on annud nüüd „Rahutusega“ küpse ülevaate omast aastaid kestnud luuletegevusest. Nüüd on üheskoos käepärast kümme kord „Loomingus“ ilmund luuletist ja rohkem kui samavõrra uusi.

Schützi esimesed trükit luuletised leiduvad, niipalju kui on praegu käepärased andmeid, A. Alle toimetet „Murrangus“ 1921. Kuid Schützi luuleharrasused ulatuvad veelgi kaugemale minevikku. Oma luulemele esimesist avaldusist Schütz kirjutab ise autobiograafilises „Avangus“:

„Ja siis tuli kummaline pööre — minust sai mõttetrapeetsil sõnaring kevel 1911 [žonglööri]. andsin esimese lauludeõhtu aguli õllepoen.“

Nii siis — väga varased luulekalduvused ja väga pikk ning nähjavasti ka vali ettevalmistusaeg esimesele kogule.

Küsimus seisab „Rahutuse“ puhul eeskätt selles, kuivõrt intensiivne on Schützi rahutus, kui ilmekali ja omapäraselt valgustiet on rahutuses kinnihäärat üksikmomenidid ja kuivõrt usku nad sisendavad rahutuse üleva sihi olemasolusse.

Rahutust tajub Schütz kõikjal: endas ja väljaspool ennast. Rahutu on autori süda (vt. lk. 80) ja rahutu on ta mõte (lk. 27, 31).

Agah rahutud on ka luuletajat ümbritsevad inimesed, loomad, loodus, kõik eluga olevused ja eluta asjad. Kõik on tõtle, muutlik, püsimatu. Rahutus ja selle sünonüümid on sagedased, aga rahutust tundub ka sääl, kus ei nimeteta seda nimepidi.

Rahutus kasvab lõppeks jumaluseks, kelle poole luuletaja pöördub ahastuses palvega (lk. 74).

Selle järele on loomulik, kui polaarset tunnet märkiv sõna rahu varustetakse epiteediga piinav.

Agah kui rahutusetunne on intensiivistund viimase võimaluseni, kui see täidab kogu olemuse — siis tekitab reaktsioon ning luuletaja hüüab:

„Kuhu pean oma rahutu südame heitma!“

See on usk rahutuse jumalasse kuni meeleheiteni. See on usk selle piirini, millel algab juba uskmatuse. Tunne, mille loob säärane usk, peab olema võimas. Ja võimsana igas luuletises kordudes saab rahutus luuletuskogu läbistavaks punaseks niidiks, millele on lükitud Schützi näiliselt laialipaisat, koleidoskoobiliselt vahelduvad mõtted ja meeleolud. Nõnda ka rahutus võib organiseerida omakombel.

Sellest kõigest järgneb apriooreselt Schützi aine- ja vormiilma äärmine kirjavus, mitmekesisus. Oma heitle-

poolt 1924. a. esitatud kava ja üliõpilaskonna Edustuse poolt vastuvõetud õppelaenu fondi põhikiri.

1922. a. esitati sellekohane seadus eelnõu sotsialistlike üliõpilaste poolt väljastpoolt üliõpilaskonda isegi otseteed Riigikogule, mis aga vastuvõttu ei leidnud.

Praegu Vabariigi Valitsusele esitatud kava töötati välja haridusminister L. Johanson'i häätahtlikul vastutulekul Haridusministeeriumi poolt Üliõpilaskonna poolt esitatud põhimõtetel.

Esitatud eelnõu on pääjoontes järgmine:

Tartu ülikooli juures asutatakse õpilaenu fond. Fondi moodustavad tema aluseks määratud 50000 krooni, fondist antavate laenude kustutuse intresside ja viivitusraha summast ning fondi täiendussummad. Viimased määratakse riigi eelarve korras esimesel kuuel aastal iga aasta vähemalt 50.000 krooni. Samuti saab fond sissetulekuid üliõpilaskonna ning eraasutiste organisatsioonide ja isikute poolt määratud summadest ning annetustist.

Õpilaenu fondi valitseb fondi juhataes, kuhu kuuluvad 1 haridusministeeriumi, 3 ülikooli (ülikooli nõukogu valikul) ning 3 üliõpilaskonna esindajat (üliõpilaskonna Edustuse valikul).

Õpilaenu fondist võivad laenu saada Eesti kodakondsusesse kuuluvad Tartu ülikooli üliõpilased, kelle edasijõudmine ülikoolis vastava teaduskonna poolt rahuldavaks tunnistatud. Esimeses järjekorras antakse laenu kehvemaile, andekamaile üliõpilasile, kes õppinud ülikoolis vähemalt 2 semestrit.

Laenu antakse 5 õppeaasta kestel. Laenu ülemäär semestris on 250 kr. Laenu kustutatakse ühesuuruste kustutussummadega 8 aasta kestes alates kolmandast aastast pärast laenusaja ülikooli lõpetamist või ülikoolist lahkumist. Alates kolmandast aastast pärast ülikoolist lahkumist või lõpetamist maksab laenusaja laenu kustutamata osa. Laenusaja surma või töövõimetuse jäämise puhul, kui temal varandust ega teenistust ei ole, kustutatakse laenu.

Lähemad määrused õpilaenu fondi valitsemise, laenude andmise ja asjaajamise kohta annab Vabariigi Valitsus haridusministri ettepanekul.

Et meil selletaoline laenu uus, siis ei oleks ehk huvituseta märkida, missuguses seisukorras on õpilaenu küsimus mujal riikides. Õpilaenu loomise aeg tuli igal pool pärast ilmasõda, mil asuti kindlakujuliste ja kindla ülesannetega üliõpilaskondade loomisele.

Nähes noorsoo viirelemises „oma elava ja särava algupärase vaimu hävinemist“¹⁾ võttis 1923. a. prantsuse parlament, vaatamata selleaegsele riigi raskele rahalisele seisukorrale, tarvilised krediidid üliõpilaskonna õpilaenu, nimetatud „aulaenuks“, teostamiseks.

Saksa üliõpilaskonna laenukassa asutati 1922. a. See saab oma sissetulekuist 75% riigilt ja 25% osariikidelt, kus asuvad ülikoolid. Kassa põhikapitaliks määratakse 10. a. jooksul kindel summa. Laenu antakse 10 aastaks ja see on protsendiline.²⁾ Väljaantavate laenude keskmine summa aastas on 2 milj. saksa riigimark.

Poolas, kus üliõpilaskonnaabi küsimused väga arenenud ning omaabi kapitalid üle 700 miljoni senti, tegutseb laenukassa juba 1920. a. Antakse lühi- ja pikaajalisi laenusid, mis tasutakse hiljemini 10 a. jooksul pärast ülikooli lõpetamist. Sissetulekud saab riigilt, kassa seltskonnalt ja üliõpilaskonnaabi ettevõtetest.

Tshehho-Slovakkias on rahalised toetused andmiseks terve rida fonde, kust antakse kas toetust või protsentideta laenu. Tähtsamad neist on üliõpilaskonna keskliidu juures

1) *Matin* 20. XI. 23 nr. 1268.

2) „Die deutsche Studentenschaft“ lk. 85 ja 86.

mist kõige mitmekesisemate nähete ja vormide vahel Schütz on püüdnud teadlikult sõnastada luuletises „Esimesi rännakuid“ (lk. 26).

Muidugi võib ka Schützi luuletisi liigitada ainekultuur rühmadesse ja anda rühmade kaupa ülevaade, ja kui olla õpetav, siis öelda ka, et see ja see ala on Schützi õige ala. See oleks aga igatahes vägivaldne piiramine, sest tundub nii, et Schütz on püüdnud sisse elama ükskõik millisesse ainesse. Mõni sisuline moment on juba paljastunud ja mõni tõuseb veelgi esile, kuid ärge peetagu juhuslikkude momentide kaudu avastuvat aineilma eelpoolt esitatud põhjusil Schützi kanooniliseks.

Schützi luules kajastub kõik aktuaalne meie viimasest kümnest aastast: vabadussõda, heitlemised välise vaenlasega ja heitlemised meie eneste keskel: armastus ja viha rahvaste ning ühiskonnakihtide vahel. Kuid selle kõrval ka intiimimat: laule endast, loodusest ja armastusest, aga needki ristatet ühiskondlike ja

muude motiividega. Autobiograafiline on raamatu algus ja lõpp, aga ka nende vahel kõik näib olevat reastet enam-vähem biograafilises järjekorras: vabadussõda, hiljem veel kord elu sõjaväes, ülikool, matk Rooma. Nende suuremate sündmuste kõrval rida vähemaid juhtumusi, mõtisklusi ja intiimimaid elamusi. Kõik väga isiklik, kuid siiski teat distant-sist näht. Suhtumine kõigele pateetilisel kirjeldav. Erapooletu, tendentsitu. Oleks liiga kergemeelne pidada Schützi hurraatavaks patrioodiks, kuigi ta vabadussõda kujutava poeemi „Enese eest“ lõpuvärsid paneks vabisema kõigi patriootide südamed (lk. 22).

On õigem näha neis ridades „15 padruni ja roostetand püssiga“ enamlaste vastu tormand kooliõpilaste isamaavaimustuse tahtlikku reprodutseerimist. Ja muidugi, miski ei õigusta omistama Schützi ka mõnda muud ühiskondlikku tendentsi. Vast kõige usutavam on Schütz seltsilisel ürgsena, et ta võib küsida väljastpoolt hääd ja kurja:

„Käin ringi mõtte kurjaga või hääga?“ (lk. 81.)

Ka looduse- ja armastuselaulud näivad toetavat omaltpoolt seda vaadet ja ühel juhul Schütz nimetab isegi oma armastust ürgseks (kas mitte ka siin sama loodusliku, üle hää ja kurja oleva tunde mõttes?).

Sisulist mitmekesisust vastab vormiline. Kõige vanamoelisemalt korrapärase värsse kõrval esineb samaõiguslikuna käegaheitev vabavärs ja laialt kõlavate täisriimide kõrval katkevalt kooshelisevad uusriimid.

Kui peatuda üksikul Schützi motiivil, üksikul detailisel vorminähtel, siis ei tundu midagi erilisel uena. Vastuoksa: üksikul kitsamal alal on mõni meie nooremaistki luuletajaist ette jõudnud Schützi, rääkimata vanemaist. Nii on Adamsil uusriimi käsitlemises kahilematult suuremad teened. Aga ometi mõjub Schützi luuletis uena ja värskena. Milles see on olnud siis?

Vaadeldagem pisut lähemalt üht Schützi iseloomulikumaist poemest, ta „Jõuluõd“. See seisab koos kol-

asuv Jarnikfond, mida peab üleval riik, ning protsendita laenude saamiseks keskkliidu toimikond.

Ungaris teostab laenuandmist Ungari Üleriikliku Kehvamate Üliõpilaste keskoimikond.

Rootsis, kus hulk üliõpilasi võla peal õpib, tegutseb 1922. a. Üliõpilaskonna laenukassa, mille juhatus koosneb ülikooli, üliõpilaste ja pangapidajate esindajast, ning mis saab oma summad laenuna ning annab need edasi $\frac{1}{2}$ % vahetalitusekuludega.

Samuti on õpilaenu küsimus lahendatud eri laenukassadega Soomes, Lätis, Leedus ning Inglise ja Ameerika ülikoolides.

Ka meie vähemusrahvustel on see küsimus omaette lahendatud. Nii annab Saksa soost üliõpilastele laenusid Tartus Akademische Musse juures asuv laenukassa, mille juhatusse kuuluvad peale teiste ka 3 ülikooli õppejõudu³⁾.

3) Akademisches Jahrbuch 1928. a.

Oma erikassad on Tartus ka venelastel ja juutidel.

On viimane aeg meilgi laenufond võimalikult pea teostada. Valitsusele esitatud laenu korralduse kava on üldjoontes sama, mis tagajärjekalt läbi viidud mujal.

Kogu üliõpilaskond loodab meie riigi juhtijate ja seadusandjate kaasabisse selle kõiki üliõpilasingkondi haarava küsimuse kiirel lahendamisel.

E. K.

Hospitaal-sisehaiguste kliinik.

Juhataja dotsent V. Vadi.

Iseseisvuse ajal on Tartu Ülikooli arstiteaduskonna poolt erilist rõhku pandud kliinikute väljaarendamisele. Iseäralise koha nende seas omab hospitaal-sisehaiguste kliinik, mis küll juba Vene Ülikooli ajal oli nimeliselt olemas ilma igasuguse inventari ja populaarsusega, kuid alles iseseisvuse ajal sai ta omale kindla aluse. 1921. a. võeti ülikooli poolt üle nimetatud kliiniku jaoks sõjaväe laatsareti ruumid Maarjamõisa väljal.

Kliiniku nooremaks assistendiks ja juhataja kohusetäitjaks määrati dotsent V. Vadi, kelle tähelepanust ja energiast sõltubki täiel määral kliiniku edaspidine areng. Sellepärast ei saa vaikes mõelduda dots. V. Vadi tegevusest arstina ja teadusemehena.

Juba üliõpilasena töötas ta assistendina professorite Jarotski, Zoega von Manteuffeli ja Michnovi juures,

seejuures energiliselt teotsedes ka Eesti Üliõpilaste Seltsis, olles pikemat aega ELÜS-i juhatuses ja lõpuks abiesimeheks. Ülikooli lõpetamise järele 1918. a. kevadel asus ta Laiusele praktiseerima. Aasta lõpul lahtipuhkev Vabadussõda kutsus ka tema oma ridadesse. Esialgu teotses ta vabatahtlikult 3-da soomusrongi vanema arstina. Samal ajal organiseeris ta Valgas Punase Risti laatsareti ja oli lühikest aega selle juhatajaks. Siis määrati ta Tartu sõjaväe laatsareti ordinaatoriks. Siin töötas ta kuni sõjalõpuni, võttes üle hoone ülikooli sisehaiguste kliiniku jaoks.

Ta promoreeris 1924. a. kevadel ja habiliteeris 1914. a. sügisel. 1925. a. sügisel valiti ta eripataloogia, diagnostika ja teraapia dotsendiks. 1924. a., 1925. ja 1927. a. suvesemestritel töötas ta ülikooli komandeerimisel Ber-

liini, Göttingeni, Müncheni ja Viini ülikooli meditsiinilistes kliinikutes.

Palju vaeva ja tähelepanu pühendas dots. V. Vadi hospitaal-kliinikule ja oma praeguse häälolu võlgneb kliinik täiel määral oma energilisele ja andekale juhile dots. V. Vadile. Kliinik, mis oli senini ilma igasuguse meditsiinilise inventarita ja populaarsusega, sisustatakse tema initsiatiivil moodsa meditsiinilise tehnika alusel, alates kõige uuematüübilisest Röntgeni kabinetist kuni kõige täiuslikuma keemilise laboratooriumini. Samuti tõstab ta meditsiinilise personaali Lääne-Euroopa kliinikute personaali tasapinnani.

Dots. V. Vadi tegevus on tagajärgi annud, mida näeme laiemas publiku usalduse ja poolehoiu kasvamisest selle kliiniku vastu. Nii oli algu-

meist osast, igas neist antakse suhtumust jõuluõõle eri vaatenurgast. Esimeses osas avaldub usuhärda jõulumeeleolu, mida vahest võiks võrrelda mõne A. Kitzbergi vastavat ainet käsitleva jutulõike meeleoluga: idüll kirikussesõiduga lumisel teel, jõulupuu, leiva sõõmine loomadele ning lõppeks: „Vaikne on õõ. Püha on õõ“. Teine osa käsitleb klassiteadliku tõelise revolutsioonilist suhtumust: „kellade kola“, „igand komöödia... jõuetust juudist“, „täna laulame kõik koon Internatsionaali!“ ja kolmandast selgub autori vaatekoht. Aga viimane on veelgi jagatav kaheks: üheltpoolt tänapäeva groteski dandy ja teiselt poolt ahas-tava luuletaja suhtumuseks. Dandy tahab rõivastada Kristust viimase moe järele ning kutsub kaasa tantsupõrandale (tango-milonga, charleston) ja „neidiste manu“. Ja luuletaja ei saa endaga oma kurbuses valmis ning hüüab ahasustes Naatsareti õpetaja poole, kuigi ei mahu südamesse ükski usutunnistus. Nii on siis õieti nelgi seisukohta, mis avavad üheskoos üllatava perspektiivi. Kõrvutades ja

ristatades ajalisel ja ruumilisel kõige kaugemaid motiive Schütz loob uusi avarusi.

Aga samad võtted ilmestavad ka Schützi vormi. Kui vormilised üksikasjad omaette igakord ei mõjugi uudseina, siis nende omapärase kombinatsiooniga tekitatakse ometi algpäraseid effekte.

See sisuline ja vormiline avar perspektiiv, millega Schütz eeskätt üllatab, oleneb järelikult kõigepäält omapärasest kompositsioonist. Elementid on vanad ja tuttavad, kuid süntees on uus.

*

Schützi aine- ja vormiilm on lai ja kirju ning see eeldab avarat mõtte ja tundeelu. Näib nii, et Schütz ei kuulu nende luuletajate hulka, kes avaldavad ainult ennast, kelle inspiratsioonil moodapääsematuks eeltingimuseks on tõeline isiklik elamus (romantikud). Schütz tundub olevat nende loojate liigist, kes tahtlikult võivad valida aine, sellesse sisse elada ja vormida (klassikud). Schütz on näitlejast luuletaja-tüüp ning näi-

lejana-asjaarmastajana on teda võidud nähagi mõnes juhulikus lavastuses. Luuletaja näitleja-tüüpi tõendavad ka Schützi enda sõnad autobiograafilises „Avangus“ (lk. 6).

Schützi näitleja-temperament tagab sissetundmise võime olemasolu. Ja kui sellega seltsis valitsemine vormi üle, siis on tulemuseks kahtlematult usutavad ja nauditavad kunstitööd. Aga säärane näitlemine ja vormimine võib ka kergesti põhjustada etteheidete tegemiseks poseerimises. Ja paari Schützi luuletise puhul ei saagi lahti mingist ebakõlast, irriteerivast võltsist kõrvalhelinast.

Schützi luuletegevuse suund pole veel küllalt selge. Kestab kuivõrra olulisiks jäävad tulevikus need paar põhitooni, mis ilmsed praegu. Kestab kui kaua püsib Schützi optimism, kui kaua ta tänapäeva matvat pessimismi võib lõbusasti nõõgata, pidada seda „nurisemiseks sõõstuva eluga“? Aga vahest jääb siiski Schützi erandlikult edasi elama elurõõm ja mingi hell-südamlik suhtumine kõigi lood asjade vastu.

O. Urgart.

ses kliiniku haigete arv 40 ümber, nüüd aga kuni 90 ja rohkem.

Paralleelselt kliinilise praktikaga teotseb dots V. Vadi innukalt teadusliku uurimise alal ja võrdlemisi lühikese ajaga ilmutab ta eesti ja välismaade väljaannetes 23 teaduslikku tööd. Oma töödes puudutab autor tervet rida teaduslikke küsimusi, nagu: eksperimentaalsed tööd joodi uurimise alal ühenduses kilpnäärme sisesekreetsioonilise tegevusega, kliinilised uurimised sportlike harjutuste puhul, eksperimentaalsed uurimised veevahetusest, uurimused Karelli ravi toime selgitamise üle, uurimised hüpopglükeemiliste seisundite üle, andmeid ulcus pepticumi üle jne, lahendades neid osalt katsete najal loomadega (insuliini ja adveraliini, kofeiini ja joodi farmakoloogiast), osalt kasutades kliinilist materjali.

Käesoleva aasta algul ilmus trükkis tema sulest monograafia tiisikuse üle. Selles töös valgustab ta mitmekülgset kopsutiisikuse arengut, esitades uue tiisikuse

vormide jaotuse, mis põhjeneb immunobioloogilisel alusel. Kahjuks ei luba käesoleva artikli raamid pikemalt pea-

Dots. V. Vadi.

tuda selle teaduslikult nii huvitava uurimuse juures.

Kliiniku meditsiiniline personaal koosneb 16 arstist, kelle seas on päalejuhataja dotsent V. Vadi kaks eradootsenti (Dr. med. Lepp ja Dr. med. Arrak). Kliiniku juures on hästi sisustatud raamatukogu, mis koosneb 500 köitest ja 11 perioodilisest meditsiinilisest ajakirjast. Päale selle on olemas eriline raamatukogu haigete jaoks.

Hospitaal-sisehaiguste kliiniku ülesandeks Vene ajal oli üliõpilaste tutvustamine ainult nende küsimustega, mis on tähtsad arsti praktika seisukohalt, kuna asja teoreetiline külg jäeti enam-vähem puudutamata. Käesoleval ajal jälgib kliinik hoopis laiemaulatuslikke sihte. Üliõpilaste esmakordsel kliinikusse ilmumisel õpetatakse neid diagnostika loengutel ümber käima haigetega, kuid teistkordsel kliinikusse ilmumisel, enne praktilisele aastale üleminekut, juhitakse üliõpilased haigete individuaalseerimisele, kusjuures tutvutakse vastava literatuuriga ja kuulatakse kliinilisi loenguid. Praktilisel aastal juhitakse siin üliõpilaste tege-

Edustuse koosolek 1. veebruaril 1929.

Ilmund 26 esindajat.

Juhatavad: esimees ksv. Treufeldt ja abiesimees ksv. Kull.

Protokollivad kirjatöimetajad ksv. Maandi ja Häussler.

Päevakorras: 1) protokoll kinnitamine, 2) tööülevaade ja juhatus otsuse kinnitamine, 3) komisjonide aruanded, 4) valimised, 5) Üliõpilaskonna esinduse välismärgi küsimus, 6) läbirääkimised.

Eelmise koosoleku protokoll kinnitatakse muutusteta.

Tööülevaade

Ksv. Treufeldt. Viimastest Edustuse koosolekust kuni senini on juhatus ja toimkonnad pearõhku pannud kodukordade väljatöötamisele.

On peetud läbirääkimisi Akad. Spordi Klubi ja Kehakasvatuse instituudi esindajatega uue sportliku organisatsiooni loomise asjus. Vastavad kavad on välja töötatud ja esitatud Ülikooli Valitsusele.

Üliõpilaskirjastuse alal on läind korda, saada laenu 4000 krooni suuruses õpiraatamata kirjastamiseks. Helsingi Üliõpilaskonna poolt ja kaasabil on võimaldatud neljale eesti üliõpilasele ja ühele ülikooli lõpetanule õpingute jätkamine Helsingi Ülikoolis.

Üliõpilaskonna VIII Edustuse valimised on kindlaks määratud 16. 17. 18. märtsile. Korralduste ja eeltööde läbi viimiseks tuleb valida viieliikmeline komisjon.

Jaam Tomisoni 60. aastase juubeli puhul esines Üliõpilaskond tervitusega. Samuti on tervitatud endist rektori, prof.

Koppelit 60. a. juubeli puhul. Tartu vabastamispäeva pühitsemisest võttis Üliõpilaskond tervikuna osa.

Ksv. Marmor esineb juhatusel küsimusega, kas juhatus on annud informatsiooni õpilaenu küsimuses „Postimehele“, kus ilmusid ses suhtes valeja asjatakestavaid teateid, millele esimees eitavalt vastab.

Ksv. Usk küsib, miks toimkondade kodukordade väljatöötamine niikaua on viibind, sest mitmed tähtjad on juba möödud. Sellele vastas ksv esimees, teatades, et juhuslik töö on olnud takistuseks. Pealegi on juba esitatud kõigi toimkondade kodukordade projektid päale välistoimkonna.

Kinnitatakse spordikomisjoni põhi- alused, mis saadetud juba Ülikooli Valitsusele, ja Edustuse valimiste aeg — 16., 17., 18. märtsil s. a.

Komisjonide aruanded

Ksv. Kull. [Õpilaenu komisjon on pidand mitu koosolekut. On olnud ka läbirääkimisi Ha-miniga. Ministeeriumi poolt on välja töötatud õpilaenu kava, mis üldjoontes vastab üliõpilaskonna poolt esitatud alustele. Üksikuis punktides esines toimkond parandussoovidega, mis ka Jarvesse võetud Ha-mini poolt. On veel palutud Ülikooli Valitsust läbi harutada õpilaenu kava ja Ha-minile esitatud palve krediitidesaamiseks. Sellega loeb komisjon oma ülesande lõpetatuks.

Ksv. Mihkla. Ha-mini poolt esita-

tud kava ei saa võtta puht säälpoolse kavana. Põhimõtted seadis üles õpilaenu komisjon.

Ksv. Mägi. Üliõpilaskonna toetusnädal teostub nelja päeva jooksul, alates 1. märtsiga. Neil päevil korraldatakse loterii-allegri, tantsuõhtu ja kontsert-ball. Toimkond töötab välja ka eelarve, kus puhaskasuna ette nähtud 1972 krooni. Organisatsioonidele on saadetud korjanduslehed asjade ja raha korjamiseks.

Ksv. Treufeldt teatab, et õpiraatamata kirjastamiseks on lubatud krediiti — kr. 4000.

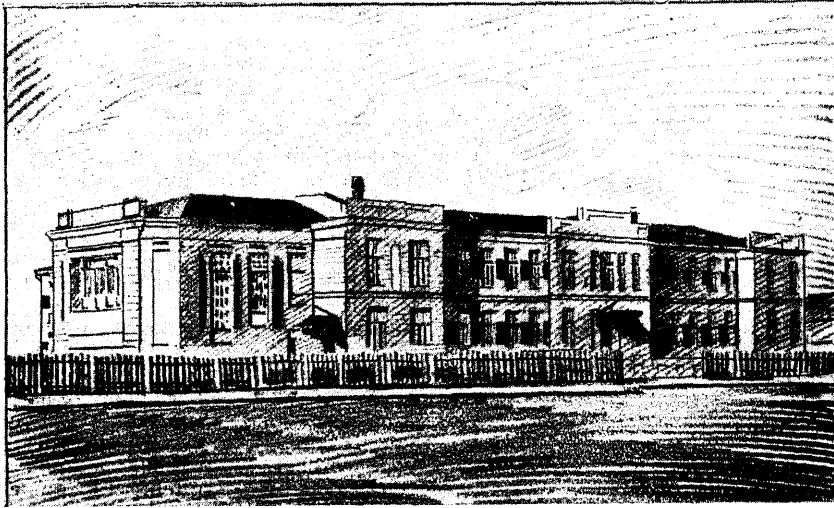
Avaldatakse arvamist, et see summa antaks määratud otstarbe täitmiseks mõnele kirjastusarile, kuna selles asjus ongi juba eraläbirääkimisi peetud (ksv. Kull). Vastava ettepaneku järele volitatakse ses asjas läbirääkimisi pidama kirjastustega juhatus, samuti tegema seda laenu. Kirjastuskomisjoni funktsioonid pannakse vabakssaand õpilaenu komisjonile.

Üliõpilasköögi reorganiseerimiskomisjoni aruanne lükatakse järgmisele koosolekule.

Valimised.

Ksv. Treufeldt teatab, et ametist on lahkunud: abilaekur P. Gonestov, revisjonitoimkonna liige E. Jakobson ja „Üliõpilaslehe“ toimetuse liige H. Raudsepp.

Valitakse: abilaekuriks Villa moff, revisjonitoimkonna liikmeks D. Pastarnak, „Üliõpilaslehe“ toimetuse liikmeks Bergmann ja toimetuse sekretäriks K. Mihkla. Valimistoimkonda:

Hospitaal-sisehaiguste kliinik.

Leesment, Reisner, Häussler, Mägi, Muishnek.

Esindajate välismärk.

Ksv. Kull (E. Ü. S.). Me üliõpilasmütsi küsimus pole uus. Üldmüts on varemgi korduvalt olnud Ed. koosolekute päevakorras.

Üliõpilaskonna esindajad esindavad kogu üliõpilaskonda. Sellepärast peab alustatama oma kitsama ringkonna huvid üldistele huvidele. Säärane üldhuvi on üldmütsi kandmine üliõpilaskonda esindades. Üldmütsil on statuut ja see tunnistab üldmütsi üldiseks üliõpilasvälismärgiks. Seda peab silmas pidama. Küsimus on statuudiga suurel määral otustatud. Tuleb aga tegelikult teostada, mis seni pole sündinud.

Ksv. Leesment („Estica“). Pole tarvet seda küsimust arutada, kuna esindamisel on tähtsusetu välismärgid. Valge mütsi pühesurumine tekitab üliõpilaskonnas kindlasti lahkkelisid ja lõhuks koostööd. EÜS-i rühma seisukoht oli selles küsimuses varem ka teissugune. Seda avaldab L. Kanguri kirjutis „Üliõpilaslehes“ nr. 5, 1923, lk. 69, milles tähendatud, et tehakse asjata suuri tüliküsimusi väliseist märkidest. Värvimüts on Ülik. Valitsuse poolt kinnitatud üliõpilasmütsina. Üldmütsi loomisel asuti seisukohal, et tema kandmine olgu vabatahtlik. Seda väljendab ka statuudi § 4. Kui ei soovita kanda mingisugust välismärki, siis ei pea seda ka vägisi sundima. See pole demokraatlik.

Ksv. Marmor („Veljesto“). On loomulik, et välisesinemistel ei kantaks kitsama ringkonna välismärki. Eriti ebasünnis on päakatte kandmine eluruumis, nagu seda tegid mõned meie esindajad viimasel SELL-i konverentsil.

Ksv. Häussler (org-matu). Korporantide teguviis SELL-i konverentsil oli rahvusvaheline skandaal. Kultuurinimesed eluruumis päakate ei kannu.

Ksv. Adams (org-matu). Kui me omal ajal pikkade põhimõteteliste kaalutluste järel, millest praegused valgemütsi põlgajad ei näe enam midagi teadvat, otsustasime ellu kutsuda valge mütsi, siis andsime sellega e e s t i üliõpilaspererele ühtlusemärgi, mis osutab, et oleme oma alma materi lapsed, mis sellest ülehaaravalt sümboliseerib ka veel me ühist kultuurilist rinda Soome üliõpilaskonnaga, mis meid Euroopas esinevaid kaasvõitlejaid välja eraldab juba välimuseltki põhjamaade üliõpilaskoudade ühisesse perre. Näidates, et oleme iseseisvad ka kultuuriliselt.

Tol korral, mäletan, teie suhtusite eesti terviklise üliõpilaskonna mõttesse alles muigega ja ei võtnud üldse osa tööst. Nüüd parlamentliku blokeeringu tõttu sama Edustuse esimehe usalduskohale sattunud inimene leiab end kutsutud olevat, sõites meie rahadega esindama meid kõiki välismaale, seda me oma-pärast ajaloolist ühtlus- ja kultuur-iseisvussümbooli asendada oma privaatse tekliga!

Kui asi oleks ainult päakattes, siis me tust ei kõneleks. Ka ei huvita mind, kuidas te käite ja mis te teete omas kodus. Aga asi on tõepoolest hoopis sügavam ja põhimõtetelise: mütsi taga seisavad eluvaated, mis eitavad meie noore kultuuri progressi.

Kuid esimehed vahelduvad, muutuvad — aga terviklise kultuurse eesti üliõpilaskonna mõte, mis on olnud ju enne meid, püsib ka pärast teid terviklise rahvaliku ja idealistliku üliõpilaskonna üldmüts.

Vahehüüded korporantide poolt. Nende vaibudes, hüütab ksv. Adams. „Kui teie tahate esindada meid, siis me paneme teile üliõpilaskonna üldmütsi pähe!“ Järgnevad hüüded, tormilised kahekõned ja korralekutsumised. Tulemuseks: ksv. Evert tõstab üles küsimuse,

vust selles sihis, et neis äratada huvi spetsialiseerumisele.

Kliiniku teaduslikust ja praktilisest tegevusest sõltuvana on päale dots. V. Vadi enese uurimuste kliiniku meditsiinilise personaali poolt sooritatud 11 uurimust, mis on ka trükitist ilmunud.

Eelolevast näeme, et kliiniku ülesanne on väga mitmekesine. Üliõpilaste ettevalmistamise kõrval sünnivad siin teaduslikud uurimised, samuti on ta tarvilik noortele arstidele täiendamiseks, kuid mitte vähem tähtis ei ole kliinik haigete ravimise seisukohal tegeliku haigemajana.

Kliiniku edukamat tegevust takistab esialgu veel teatud kitsikus ruumide alal. Nii puudub laboratoorium üliõpilaste praktilisteks töödeks ja auditoorium asub alumisel korral, kuhu on peaaegu võimata tuua teiselt korralt raskemaid haigeid. Kuid on loota, et ligemal ajal suudetakse ka need puudused kõrvaldada, et kliinikut tõsta kõige külgsele üheväärseks Lääne-Euroopa vastavate kliinikutega.

D. I.

et juhataja ei toimetä erapooletult korralekutsumistel — korporantide kasuks.

Küsimus võetakse arutusele. Kodukorra järele asub juhataja ksv. abimees. Pikemate vaidluste ja neile järgneva hääletuse järel konstateeritakse, et juhataja on talitand erapooletult (11 h. vastu, 14 h. poolt). Esimese hääletab enese poolt kaasa.

Koosolek jätkub esimehe juhatusel. Ksv. Roos (E. Ü. S.). On palju räägitud ja kirjutatud terviklikust üliõpilaskonnast. Ja on tõendatud: meie üliõpilaskond olevat terviklik. Eriti tõendatud korporantide poolt. Üten: ta pole seda, kahjuks. Just värvikandjad lõhuvad teda oma eraldumisvaimuga, oma mütside varjul peitva ilmavaatega.

Ei vaielda ju värvimütside õiguse vastu olla seal, kus nende koht. Kuid meie ei taha, et teda lükataks sinna, kus tal ei tohi, ei saa olla eluõigust. Kujuteldagu me üliõpilaskonda personifitseerituna ühte isikusse, kel tuleb kanda üliõpilaslikku peakate, siis millist ta peab kandma? Ta võib kanda ainult üldmütsi, või ei ühtegi üliõpilaslikku. See sugune personifikatsioon on esindaja. Kuid tegelikult sünnib nii, et esindajad kannab värvimütsi, patustades nii 3500 vastu.

Kui teie ei taha esindamistel kanda valget mütsi, siis ärge tehke seda. Kuid andke ka meile meie õigus: meie ei taha, et meid esindataks värvimütsiga. Sellest väljudes teen ettepaneku: Tartu Eesti Üliõpilaskonna esindajad ametlikel esinemismomentidel ei kannu oma organisatsiooni välismärki.

Ksv. Raudsepp („Revelia“): üldmütsi kantakse vähem kui ksv. Roos nimetas. Pole sugugi tähtis ka vorm, vaid tehtav töö. Ksv. Kulli sõnust võib järeldada, et kõikide ideede aluseks on müts.

Faktilise märkusena tähendab ksv. Kull, et ta seda pole oelnud ega ka mõtelnud.

Ksv. Treufeldt („Ugala“). Selgub, mis nende rääkimiste taha peidetud. Üliõpilaskonnas on püsinud mõnda aega rahulik vaim. See mõnele ei meeldi, tahetakse jälle seda lõhkuda. Seni pole räägitud, kuidas peab esinema, sellepärast ei saa ka kedagi süüdistama hakata. Ma ei saa ka aru, miks ei olda otsekohene, sest see aktsioon on sihitud ühe isiku vastu, aga millegipärast ei öelda seda välja.

Ksv. Kull. Juhataja võtab sisuliselt sõna, see on kodukorra vastu eksimine. Juhataja ei või juhatades sisuliselt sõna võtta.

Ksv. Leesment („Estica“). Ksv. Adams avaldas äärmiselt ebakorrektsed väljendusi, nagu: meie paneme teile valge mütsi pähe. Ollakse suurelised valge mütsi kandjate enamuse peale ja ei arvestata sugugi vähemusega. Säärane põhimõte pole demokraatlik. Eestis lubatud. See pole tervikuliselt üliõpilaskonna loomine, vaid selle lõhkumine.

Ksv. Mägi („Raimla“). Kui on juttu haigekassast, toetusnädalast, siis räägitakse maksimaalselt 5 min. Nüüd korraga välismärgi küsimusest räägitakse aga kogu õhtu. Sellega ei saavutata midagi. Pealegi on välisesindamise mõiste segane. Kas näit. tervitusõngikäik rektori juure allub sellele mõistele?

Vahelehiid: Mägi teeb taktikat.

Ksv. Rooson („Sakala“). Mõistes hukka värvimütsi kandmise kui võõrsilt laenatud atribuudi, siis peaksime ka hukka mõistma ka neid, kes ei kanna rahvariideid. Värvimütsil on ka oma traditsioon Eesti elus. Sellega on osa võetud vabandussõjast ja praegu kannab üks osa kaitseväe sõdurid seda mütsi. Valge mütsi peal-surumine, mille kandjate arv kaunis kahtlane, ei tähenda muud midagi, kui et selle varjul tahetakse sihilikult lõhkuda leplikkuse vaimu.

Vahelehiid: sogel on suuremad traditsioonid!

Ksv. Roos (E.Ü.S.). Olen olnud otsekohene ja seda on kindlasti ka teised, kes astund välja värvimütsi ja sellega kaasakäiva vaimu vastu. Ksv. Roosoni ja Treufeldti kõnelused sihilikust leplikkuse vaimu lõhkumisest käesoleva küsimuse varjul on häbematused. Ja lõpuks: meil valitseb leplikkuse vaim on ennem surmavaim, negatiivne nähe. Kas see on kellegi leplikkuse vaim: mis käseb rahul olla kõrtsisteenide harrastamisega Edustuse koosolekul nagu kirjutus mõõdud sügisel „Postimees“; mis ei kaitse üliõpilaskonna au; mis sunnib passiivne olema Üliõpilaskonna ettevõtete vastu; mis keelab tellida ja toetada „Üliõpilaslehte“ jne.

Mis puutub välismärgide küsimusse, siis värvimütsi lautmisele pannakse kord piir. Kui ei täna, siis hiljem. See piitub ei sure.

Ksv. Sakenberg („Raimla“). Olukord on ebanormaalne. Täna eitatakse üliõpilaskonda kui tervikut. Edustus on selleks, et teha üleschitavat tööd, mitte et harutada küsimusi nagu on käesolev. Valge mütsi asjus tehtud ettepanek on ebamäärane ja selle läbiviimiseks pole meil juriidilist alust.

Ksv. Raudepp („Revelia“). Meie püham püie on terviklik üliõpilaskond, iga ksv. on tähtis. Nüüd aga lõhutakse seda. Puudub leplikkus. Korp-idele tunnitakse sihilikult kallale. Oleme suhtunud alati leplikult Üliõpilaskonnale. Oidagu õiglane ja ärge võetagu meil ära võimalust esindada Üliõpilaskonda värvimütsis. Meie rühmitusel on välismärk ja meie läheme oma välismärgile. Ei taheta seda, saadetagu teised. Värvimütsil on Eesti elus suur tähtsus, see olgu teadmiseks kõigile. Seda on kannud meie vilistlased aega, seda kanname meie.

Üliõpilaskonnal on igakord isik tähtis, igaühte me sinna ei saada. Ärgu heidetagu suure üliõpilaskonna peale käega!

Ksv. Evert („Liivika“). Leiab, et küsimus on esile toonud olulisi lahku-minekuid, mille õiglasi lahendamist nõuavad ühise töö huvid. Korporantide vaited värvimütsist loobuda mitte võimise kohta pole kooskõlas tegelikkusega. Nad kannavad ju tegelikult ka teisi peakatteid, isegi teisi vormimütsi. Ja õigus-tatult võib küsida — kui nende põhimõte lubab neid esindada Kaitseliitu kaitse-liidu üldmütsis, kuidas saab siis sama põhimõte keelata neid esindamast Üliõpilaskonda üliõpilaskonna üldmütsis. Aga niipalju ei nõutagi. Vaidlused on viidud ettepanekust kaugele kõrvale. Ettepanek ei räägi ainustki sõna valgest mütsist ega selle kandmise kellelegi sunduslikuks tegemisest, vaid väljendab tagasihoidlikku soovi, et ei kantaks üliõpilasorganisatsioonide erimärke selle suure osa üliõpilaskonna esindamisel, kes asub nende erimärgide suhtes kindlasti eitaval seisukohal. Tarvitagu muid, korralikke peakatteid või oldagu ilma —

«Tähystäjä»

Sellenimeline poliitilis-kirjanduslik nädalakiri algas Soomes ilmumist kirjandusosaühisuse „Viesi“ välja andel käesoleval aastal. „Tähystäjä“ haarab nähteid riiklikust, ühiskondlikust, majanduslikust ja hariduslikust vallast ning selletoimetajaiks on tuntud soome riigitegelased ja teadlased, kirjandus-kunstiilise osakonna toimetajaks meilegi hästi tuntud Elsa Enäjärvi. Uudisprases selles esimesi nädalaid vajavas ajakirjas on lugejate osakond, kus lugejail võimalus tähistada oma küsimusi, arvamusi aja ja päevaküsimuste kohta.

„Tähystäjä“ on küllalt huvitav ka eesilasil. Seda silmas pidades pöör-dubki ta meie poole soovitusena:

Suosittelemme lehteä kaikille soome osaville eesilailisille, jotka haluavat pätevien kirjoittajain avulla perehtyä Suomen ja koko maailman yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin virtauksiin ja siitä suuremalla syyllä, kun lehti seuraa valppaasti myöskin lämmen valtioiden poliittisia vaiheita.

„Tähystäjä“ tellimishind: aastas 125 smk., poolaastas 75 smk. Address: Suomi, Helsinki, Aurorank. 7.

selles jääb tegevusvabadus piiramata. Ka soovitakse seda erapooletust ainult esinemistel välismaile, et mitte alati olla sunnitud seletama välismaalastele — värvimütsi ei ole Eesti Üliõpilaskonna üldmüts. Kodumaal kohta võib jääda senine kord, kuigi ta pole õiglane. Näha ettepanekus vaenuvaldust korporatsioonidele ja ähvardada selle vastuvõtmisel loobuda koostööst Edustuses — see pole põhjendatud millegi olulisega. Ei taheta ju peale suruda vastuvõtmata teistele, vaid ettepaneku pooldajad avaldavad õiglast soovi, et ei surutaks peale vastuvõtmata neile.

Ksv. Maandi („Põhjala“). Kuulur isikute hulka, kes kannavad valget mütsi. Seda ei saa aga kuidagi nõuda, meie ei või vähesuse huve ignoreerida. Põhimõttelised küsimused taoteltu üldist tahet, praegust seda ei tehta. Ma ei hääleta poolt, sest üldmütsi kandmine pole üldine. Tuleb nii välja, et sogesid võib kanda ja värvimütsi mitte.

Ksv. Roos (E.Ü.S.). Ksv. Maandi kõneles ettepaneku poolt, kuigi ta ise seda ei tea. Kui on ülekohtune vähemuse huve ignoreerida, missuguse nimega peab siis nimetama enamuse huvid jalgale alla tallamist. Kuhu jääb loogika ja kus on demokraatus! Minult tehtud ettepanek ei riiva üldmütsi üldse, kuid kõik aeg räägitakse just valgest mütsist justkui mõnest kohutavast tondist. Ettepanek nõuab, et värvimütsi ei sunnitaks esindamiste kaudu peale kogu üliõpilaskonnale, ja et nende varjul tehtavad patud ei langeks kõigi kanda. Mis on õigem: kas vähemuse alistuda enamusele, või enamuse vähemusele. Te tahate viimast! Ja ometi apelleerite demokraatususe poole. Te salgate töde!

Ksv. Marmor („Veljesto“) teeb ettepaneku hääletada arutusel-olevat küsimust nimeliselt, et valijad teaksid, mis nende esindajad Edustuses teevad. Tulemus: poolt 13, vastu 0, erapooletuid 13. Seega tagasi lükatud.

Peale neid pikki vaidlusi läheb hääletusele ksv. Roos ettepanek värvimütsi tarvitamise kohta esindamistel, saades poolt 12, vastu 12 ja erap. 2. Jääb otustamata kuni järgmise koosolekuni.

Peale hääletust tõstetakse korporatsioonide poolt üles küsimus, kas hääletatud ettepanek ei kuulu kodukorra § 27. alla, mis nõuab enamuse 2/3, kui korraldava määrus. Arvamised kalduvad siiski selle vastu.

Läbirääkimised.

Ksv. Marmor juhib juhataste tähelepanu lugemislauas valitsevale lohakusele. Nii näit. leiduvat seal ajakirju veel 1917. a. Ksv. Treufeldt vastab, et see on ajutiselt, ja tingitud Dr. Kallaselt saadud annetusest mitmesuguse kirjanduse näol.

Ksv. Treufeldt teeb teatavaks, et Balti riikide üliõpilaskondade talispordi olümpiadi puhul korraldatakse ka meil propagandapäev.

Koosolek lõpeb kell 2 öösel.

Akadeemilisi teateid.

Uued korralised professorid.

Ülikooli nõukogu valis korralisteks professoriteks senise metsakorralduse erakorralise professori dr. Andrei Mathieseni, senise mulla-teaduse ja agrikultuur-keemia erakorralise professori Anton Nõmmiku, M. S. ja senise taimekasvatuse erakorralise professori dr. Nikolai Rõotsi.

Dr. phil. Jaan Kopville m valiti matemaatika-loodusteaduskonna esitisel ülikooli nõukogu poolt eradotsendiks keemia alal.

Uus arstiteaduse doktor.

Esmaspäeval, 11. skp. kaitses drnd. Ernst Veinberg oma väitekirja: „Viienda närvi keskajajuur. Võrdlev anatoomiline küsimus“ dr. med. kraadi omandamiseks. Oponeerisid prof. L. Puusepp, prof. M. Bresovsky ja prof. H. Kull.

Esiloengud mat.-loodusteaduskonnas.

Eradotsent A. Öpik'u, dr. phil. nat. esiloeng teemile: „Põhja-Eesti jugadesi“ oli 11. veebr. kell 13 geol. aud. Aia t. 46.

Eradots. J. Kopville'i, dr. phil. (Zürich) esiloeng teemile: „Destillatsioon ülesanded ja viisid“, oli 14. veebr. kell 17 keemia aud. ülikooli peahoones.

Mag. F. Leinbock Soome.

Äsja sõitis Soome kaheks kuuks Tartu ülikooli teadusliku stipendiaadina mag. phil. F. Leinbock, et töötada Kansallismuseumis ning Soome-Ugri ja Soome Kirjanduse Seltsi arhiivides ilvlaste, eriti Soome ning Soome-Ugri küsimuste ja mesinduse alal, millisel ainel ka F. Leinbock'il valmimas doktoritöö.

Peale selle on F. Leinbock'il ettepanek esineda Tuusala rahvällikoolis loengutega.

F. Leinbock ja toimetaja O. Mänd võtavad ka osa täna Eesti üliõpilaste Seltsi esindajatena Pohjois-Pohjoalaisen osakonna aastapäevast.

Annetus ülikooli raamatukogule.

Ülikooli raamatukogule on annetatud prof. Mark'i kaudu Moskva Центральное издательство народов СССР poolt 210 mordia, čeremissi, sūrjani, wotjaki ja čuvaši keeles ilmunud raamatut.

Ülikoolis 4212 üliõpilast.

Üliõpilaste nimestikus seisavad praegu 4212 isikut. Teaduskondade järele on arstiteaduskonnas 121, õi-

gusteaduskonnas 959, majandusteaduskonnas 862, arstiteaduskonnas, ühes rohuteadlastega ja kehakasvatuse osakonna kasvandikkudega 414, filosoofiateaduskonnas 782, matemaatika-loodusteaduskonnas 488, loomaarstiteaduskonnas 161 ja põllumajandusteaduskonnas 475 isikut.

Rohkesti vabastamise sooviavaldusi.

Käesoleval poolaastal on ülikooli õpperahast vabastamiseks esitatud ülikooli valitsusele 971 sooviavaldust. Vabastada on võimalik aga mitte üle 800 üliõpilase.

Stipendiumi paluvad 354 üliõpilast, s. o. 50 protsenti enam, kui vabasid stipendiume olemas. Stipendiumi tahtjate kui ka õpperahast vabastamist palujate sooviavaldused on ülikooli valitsuse poolt üksikutes teaduskondadesse edasi antud, kus nad üliõpilaskonna esitajate juuresolekul läbi sõelutakse ja lõplikult otsustamisele tulevad ülikooli valitsuses mitte varem kui 22. skp.

Ülikooli lõpetajad.

Ülikooli lõpetasid: usuteaduskonnas N. Hohlfeld magister theol. kraadiga ja Harry Haamer.

Õigusteaduskonnas: Johannes Juhkam, Raimond Koff, Uno Lender, Michail Schuvalov ja Valter Nõges (kõik cum laude); Johann Aben, mag. math., Albert Borkvelli, Valter Johans, Jaan Kangur, Lydia Kuk, August Oksa, Karl Pern, Paul Peterson, Paul Poom, Jaan Poska, Anna Rennit, Joh. Saag, Ernst Saarepera, Elmar Sonin, Joh. Tedderson, Peeter Väljaots, Friedrich Zube. Kalju Otto, Voldemar Pääsuke ja Leo Joachim Sonne.

Majandusteaduse-osakonnas Eduard Bomme (Poom), Ludmilla Maasing, Verner Valk (kõik cum laude), Tatjana Amitan, Helmi Jakobson, Evald Ilsek, Olga Kobolt, Hans Kukke, Artur Mägi, Aleksander Suurmann, Edgar Tints.

Matem.-loodusteaduskonnas Helene Liedemann (mag. geophys) Hans Särev (mag. math.), Aleksander Entson, Linda Imelik, Vilhelm Koern, Elmar-Ernst Kraus, Ernst-Emil Luck, Vsevolod Läpunov, Madis Nõu, Alvin-Peeter Pfaff, Leida Põdra, Albert Johannes Sikkar.

Filosoofia-teaduskonnas: Paul Hamburg (rahvaluule alal), Marie Päit (s. Mufl'i) inglise filoloogია. Arnold Kask (eesti keel), Linda Luiga (filosoofia alal).

Loomaarsti-teaduskonnas: Konstantin Vallander ja Valentin Petrov loomaarsti astmega.

Usuteaduskonnas: Minna Voimann ja A. Jakobson.

Üliõpilaskonna orkester.

Läinud aasta teisel semestril rajatud üliõpilaskonna orkester jätkab ka käesoleval aastal oma tegevust, et võimaldada üliõpilastele asjaarmastajatele orkestri ansambli praktikat ja neile mõistlikku meelelahutust pakuda. Harjutused on sel semestril esmapäeviti ja neljapäeviti esialgu kell 1/28 õhtul üliõpilasmajas. Pärast-poolte kokkuleppel osavõtjatega. Usuli keelpillide mängijaid võetakse veel vastu, eriti viiuli ja aldi mängijaid.

Akadeemiline Meeskoor laulajalle.

Teatavasti kaikes Akad. Meeskoor möödunud poolaastal oma aastaid kestnud tegevuse. See oli tingitud uue olukorra tekkimisest, mis sügisel muusikaõpetaja valimine oli toonud. Kooril, eriti ta senisel juhul, oli tarvilik, et nende olukorda selgitust oleks toodud. Nüüd on see olemas.

Kooril tuleb töötada küll võib-olla uutel, isegi laiendatud alustel, kuid kindlasti endistel põhimõtetel. Koori edasitõtamist on tarvilikuks pidanud mitmed meie silmapaistvamad haridus- ja kultuurtegelased; samuti on koorist väljaspool seisvad üliõpilased-kaasvõitlejad koori töös jätkamist kindlasti soovinud.

Eesti üliõpilaskonna talispordi esivõistlused.

Tartu üliõpilaskonna juhatuse juures töötava spordi-komisjoni korraldusel peetakse veebruarikuu lõpul Eesti üliõpilaskonna talispordi esivõistlused. Osa võita võivad Tartu ülikooli ja Tallinna tehnikumi immatrileeritud üliõpilased kui ka kahe viimase aasta jooksul lõpetanud akadeemilased.

Kavas: suusafamine, kiiruisutamine, iluuisutamine ja jäähockey. Suusafamine peetakse kolmes klassis: eri-, A ja B klass. Eriklassi kuuluvad, kes suusavõistlustel järgmised tagajärjed saavutanud ja ei ole vanemad kui 35 aastat: 10 km — 50 min., 25 km — 2 t. 10 min. A kl.: 10 km — 58 min., 25 km — 2 t. 25 min. B kl.: kõik võistlejad, kes ei kuulu erige A kl. Võistleja võib kõrgemas klassis võistelda. Võistleja, kes saavutanud erikl. normid, kuid üle 35 a. vana, võib A kl. võistelda.

Võistluse päevad: 20. veebr. kl. 11 — iluuisutamine Botaanika-aias, 20. veebr. kl. 12 — kiiruisutamine Raadi mõisa tiigil, 21. veebr. kl. 14 suusafamine 10 km meestele 5 km naistele. 22. veebr. kl. 14 — 30 km suusafamine.

Nimetatud esivõistlused on ühtlasi ka eelvõistlusteks 2. — 3. märtsini Riias peetavale Balti üliõpilaskondade (SELL) talispordi meistrivõistlustele.

Vastutav ja peatoimetaja: Ed. Roos. Toimetuse sekretär: K. Mihkla. Liikmed: H. Bergmann, A. Marmor. Väljaandja: Tartu üliõpilaskonna Edustus.

EDU ELUS peitub iseenda ja teiste tundmises. Mõned read isiku käekirjast teevad kindlaks

GRAFOLOOGIA

seaduste põhjal iseloomu ja andekust ja võivad olla juhiks kutsevalikus. Saate kirjalproov ja 75 senti ja Teie saate grafoloogilise isiku kirjelduse.

TALLINN
POSTKAST 357

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Küüni t. 4.

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest.

Nõudke ja
tarvitage ainult

'Minerva' makaroonid

Müügil igalpool

TALLINN
Telliskivi t. 17

Katte-
Alus-
Uuri-

klaasi

präparaadikarbid ja muid mikrokoobi tarbenõusid soovitab odava hinnaga

Optik **B. SCHULTZE**
Rüütli tän. 10.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» SÕSTRA- JA ÕUNAVEINID «

ning maitsvad suupisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud kõikide üldtunnustuse. NÕUDKE IGALT POOLT.

★

Pealadu: E. T. K.

Tallinn, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tänav nr. 21.

O/Ü „CALORICA“

(KALORIKA)

ROOTSI PUNSHITEHAS

SOOVITAME OMA TEHASE
KÕRGEVÄÄRTUSLIKKE SAADUSI:

Svensk Punsh, 28° kange,
Calorie Punsh 35° kange,
Prima Punsh 40° kange,
Kloostri liköör (Benedictine)
Brandy (***)
Brandy V. O. Brandy V. O. S.
Chartreuse, kollane
Curaçao pruun
Kristall Kümmel
Scotch Whisky
Pomerants
Allasch Kümmel
Riia Balsam
Kirsi liköör
Sherry Brandy
Samiten
Valge viin (vodka)

KROONITUD NÄITUSTEL AINULT KÕRREM. AUHINDADEGA

TALLINN, RÜÜTLI 13, TEL. 15-53

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige uuemate mude-
lite järgi.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige parematest
materjalidest.

„Estoking“ jalaõud on seepärast
nägusad ja vastu-
pidavad.

„Estoking“ jalaõud on seejuures
võrdlemata odavad.

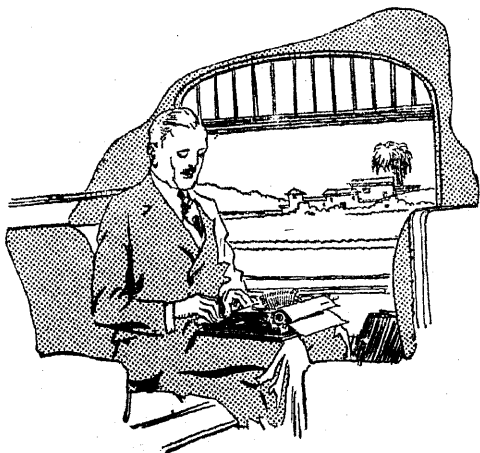
„Estoking“ jalaõud on igalpool
tuntud ja nõutavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

REMINGTON
PORTABLE

Kaasaskantav kirjutusmasin

O/ü. „SYSTEMA“

Tallinn, Raekoja pl. 5, tel. 7-09.

TALLINNA
LINNA PANK.

Tallinn, Mundi 2.

Telef. 19-30, 3-13, aidad 7-48.

*

Toimetab
kõike panga
operatsioone sise-
ja väljamaal. Võtab
kaupu hoiule oma aitadesse
ja annab nende vastu laenusid.

*

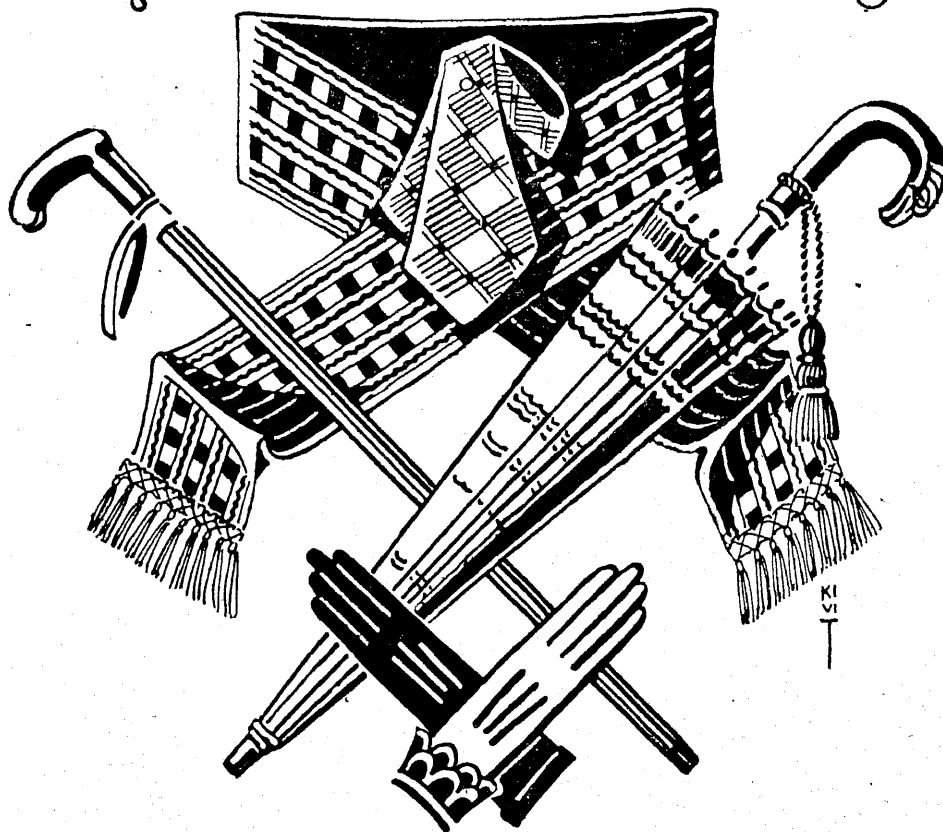
Panga äriseis 1. det. 1928. a.

Kr. 4.578 466.—

Oma kapital . . . „ 531.329.—

Hoiusummad . . . „ 3.546.004.39

MOE PUDU-JA PESUARDI
VENNAD
LEPP

EN DETAIL /// EN GROS

TARTUS

KAUBAHOOV 2. TEL. 4-81.

Moodsaim

RAADIO- JA GRAMMOFONI-ÄRI

Firma E. Prüüs

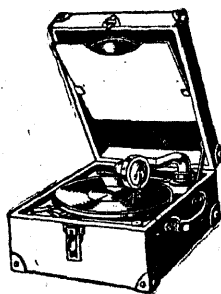
TARTUS, KAUBAHOOV 20

Alati saadaval

Grammofoni osakonnas:

Kõiki tüüpe kohver-, kast- ja kapp-grammofone alates 33 kr. kuni 380 kr.

Suur valik plaate.
Uusimad «Schlagerid».

Ilmakuulsa te kunstnikkude plaate (Caruso, Chaliapin, Kubelik, Sobinoff, Herfetz, Smirnoff j.t.) Täielik valik Eesti plaatidest ja moodsast tantsumuusikast

Raadio osakonnas:

tehnika viimaseid saavutisi:

Raadio aparate
2.75—500.— kr.

Vaheldava voolu
aparaate 350—
—660 kr.

Jõukövendajate
sisseseadeid

Valjuhääldajaid
kõikidest pare-
matest vabri-
kutesf.

Täielik valik üksikosi iseehitajale.

Isehitajatele ja aparate oma nikkudele maksuta nõuanne.

Aparaatide javaljult - hääldajate demonstreerimine kogu päeva läbi.

Hind 25 senti.